

SLOVENSKI

Izdanja in dška časopisno-založniško podjetje slov. poročevalce
— Direktor: Rudi Janžona — Glavni odgovorni urednik:
Sergej Vošnjak — Za tisk odgovarja Franc Pleš — Ured-
ništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526
— Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II, telefon 23-522 do 23-526
— Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon
21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 —
Poslani predal: 2 — Tek. r. 59-KB-1-Z-37 — Mesečna opla-
tina 200 din

DRUGA IZDAJA

Poročevalec

Ženevski
sesianek

Jutri se v Ženevi sestanejo zunanji ministri štirih velesil. Zahodni bodo prispeli iz Pariza, kjer se še zadnjikrat posvetujejo o skupnem stališču, Molotov pa pride naravnost iz Moskve.

Na dnevnem redu sestanka so štiri točke: Nemčija, razorožitev, evropska varnost in odnosi med vzhodom in zahodom.

Svetovni tisk, ki črpa svoje informacije v glavnem iz dobro obveščenih krogov, ki so blizu vladam, različno komentira sestaneke zunanjih ministrov, v glavnem pa se skozi vse komentarje vije nit pesimizma — češ, ministrski predstavniki so se v načelu že lahko sporazumeli, zunanji ministri pa se ne bodo mogli tako lahko, ker bodo pri razgovorih prišla na dan vprašanja, ki zahtevajo določene koncesije, popuščanja, na katera pa niti eni, niti drugi niso pripravljeni.

Ze pri prvem vprašanju — Nemčiji — se bodo začela lomiti kopja. Zahodni ministri vztrajajo pri zahtevi, in pri tem jih Adenauer z vsem srcem podpira, da je treba Nemčijo združiti takoj, nato pa se pogovorijo o vsem ostalem. Seveda Sovjetska zveza na to ne bo pristala, in z njenega stališča je to razumljivo. Ni dvoma namreč, da bi se združena Nemčija, če bi bila združena pod pogoji, ki jih postavlja Zahod, postavila na zahodno stran, kar bi obenem pomenilo konec ravnotežja v Evropi.

Sovjetska zveza bo zato vztrajala pri ohranitvi statusa quo v Nemčiji, vsaj dokler se ne sporazumejo velesile o razorožitvi in o sistemu evropske varnosti. Sovjetski diplomati so mnenja, da združena Nemčija samo tedaj ne bi ogrozila nikogar (ali vsaj ne bi) v takšni meri okoliščina Zahoda) če bi bil dosežen sporazum o splošni razorožitvi, obenem pa bi bil sklenjen v Evropi sporazum, v katerem bi bile vse evropske države in ki bi izključeval vsako možnost agresije.

Toda začarani krog gre še naprej. Če je razorožitev pogoj za združitvi Nemčije, potem ta pogoj, vsaj po dosedanjem napredku, ki so ga dosegli diplomati na področju razorožitve, še nekaj časa ne bo izpolnjen. Za razorožitev obstajajo kar štirje glavni načrti in še nekaj dopolnilnih. Eisenhower predlaga izmenjavo rojstnih krajev in letalske inšpekcije. Eden bi organiziral posebne ekipe nadzorov, ki bi nadzirale obe strani v Evropi, Francozi in Britanci skupaj predlagajo določitev največjih dovoljenih armad, zmanjšanje oborožitve v treh fazah, prepoved atomskega orožja in ustanovitev učinkovite nadzorniške organizacije, sovjetski predlog je podoban, da bi atomsko orožje preprosto izločili. Kljub tem predlogom, ki se ne križajo v vseh točkah, pa se predstavniki Vzhoda in Zahoda sploh še niso sporazumeli, katero točko bi proučili najprej, pri čemer pa je videti, da je še mnogo premalo medsebojnega zaupanja, da bi bila vprašanja, ki so sporna, rešljiva brez dolgih in mučnih pogajanj — in vprašanje je, če jim bo to sploh uspelo.

Tretja točka dnevnega reda je še bolj odvisna od prvih dveh. Težko si je namreč predstavljati sistem evropske varnosti, v katerem bi bili dve Nemčiji in v katerem bi bile članice istega pakta še vedno razdeljene na dva tabora, ki bi skrbno skrivala drug pred drugim svojo oborožitev, svoje namene. Sicer poročajo, da namenjajo zahodni ministri predlagati sklenitev nekakšnega začasnega pakta evropske kolektivne varnosti, ter poročiti Sovjetski zvezi v zamenjavo za združitvi Nemčije garancije vseh vrst, celo sklenitev nenapadnih paktov, vendar je vse prej kot verjetno, da bi Sovjetska zveza na to pristala.

Se največ uspeha, menijo komentatorji, bodo imeli ministri pri razpravljanju o četrti točki dnevnega reda, to je, o odnosih med vzhodom in zahodom. Tu ne bo težko najti rešitve, saj so že dogodki preteklih nekaj mesecev pokazali, da ti stiki sploh niso problematični, če je le nekaj dobre

(Nadajevanje na 3. str.)

Dulles pride v Beograd

Ameriški zunanji minister bo obiskal 6. novembra predsednika Tita — »Logičen izraz doslej dosežene ravni prijateljskih odnosov, pravijo v Beogradu

BEograd, 25. okt. (Tanjug). Uradno sporočajo, da bo g. John Foster Dulles, minister za zunanje zadeve ZDA, v spremstvu visokih funkcionarjev ameriškega ministristva za zunanje zadeve 6. novembra obiskal predsednika republike. Posvećovali se bodo o vprašanjih, ki zanimajo obe strani.

Jugopres poroča, da so v Beogradu z zadovoljstvom sprejeli vest o obisku ameriškega državnega sekretarja gospoda Johna Fosterja Dullesa predstavnika republike Tita. Ta obisk so sprejeli kot logičen izraz doslej dosežene ravni prijateljskih odnosov med obema državama. Politični opazovalci vidijo pomen obiska gospoda Dul-

lesa predvsem v dejstvu, da nek ameriški minister za zunanje zadeve prvič prihaja v Jugoslavijo. To je ugodna priča, ki bo pripotoval v spremstvu visokih ameriških osebnosti, stopil v neposredni stik in vodil razgovore z najvišjimi jugoslovanskimi državniki. V zvezi s tem je Jugoslavija mnenja, da je ta metoda — osebni stik in razprava — doslej vedno bogato obrodila, kakor nasploh tako tudi v jugoslovansko-ameriških odnosih. Kakor upajo, bo tudi obisk gospoda Dullesa nove možnosti za koristno ameriško-jugoslovansko izmenjavo stališč.

Ob tej priliki pravijo v Beogradu, da so bili doslej v pogledu napredka jugoslovansko-

ameriških odnosov doseženi pomembni uspehi na vseh področjih. Politično in gospodarsko sodelovanje med obema državama je doseglo višjo stopnjo in so odprte široke perspektive za nadaljnji razvoj. Ob nedavnem obisku namestnika državnega podsekretarja ZDA gospoda Murphija v Beogradu so bile odstranjene zapreke na poti gospodarskega sodelovanja in izvrševanja programa pomoči, katero nudijo Združene države Jugoslaviji. V Beogradu tudi pripovedujejo, da prijateljsko sodelovanje med Jugoslavijo in ZDA ni samo časna politika dveh držav, temveč je zasnovana na obojestranskih in sploš-

nih interesih. Jugoslovansko-ameriško sodelovanje se razvija v okviru medsebojnega spoštovanja enakopravnosti in neovlaševanja v notranje zadeve, odnosi med obema državama predstavljajo faktor miru in praktično uveljavitev politike koeksistence.

Prihod ameriškega državnega sekretarja v Jugoslavijo bo nudi, kakor upajo, še eno priliko, da pridejo do izraza osnovne linije jugoslovanske zunanje politike, ki teži k pomirjenju, poglobitvi razumevanja in krepitvi sodelovanja z vsemi državami ter tako prispeva k splošni politiki miru in razvoju mednarodnih odnosov.

INTERVJU SOVJETSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA Z AVSTRIJSKIMI NOVINARJI

Molotov je optimist

Nova potrditev, da bo status quo v Nemčiji ostal še lep čas — Prvi korak k razorožitvi — Tudi Molotov si obeh največ od splošne razširitve stikov

Dnaja, 25. okt. (AFP). Sovjetski minister za zunanje zadeve Molotov je v intervjuju, ki ga je dal avstrijskim novinarjem, izjavil, da pričakuje Sovjetska zveza dobrih rezultatov od konference v Ženevi. Izrazil je prepričanje, da je za to dovolj možnosti. Avstrijskim novinarjem, ki so na obisku v Sovjetski zvezi, je dejal, da bi sporazum o bistvenih vprašanjih, se pravi uveljavitvi evropske varnosti in razorožitvi ustvaril važne pogoje za rešitev posebnih problemov, ki so že dozoreli. Po njegovem mnenju je proučitev stikov med Vzhodom in Zahodom velikega pomena.

»Ni potrebe, da bi ostalo v Nemčiji pri statusu quo, ki je veljal do nedavnega, je dejal Molotov, ko je govoril o nemškem vprašanju v zvezi z morebitno sklenitvijo sporazuma o evropski varnosti. Sicer pa so spremembe že nastale. Sovjetska zveza je navezala diplomatske stike tako z Demokratično republiko Nemčijo kot s Federalno republiko. Že to je sprememba. Zakaj ne bi mogli storiti nekaj za zblizanje obeh Nemčij? Nemško vprašanje je v sedanjem položaju še vedno eno izmed najtežjih, je nadaljeval Molotov. Ta položaj je posledica okoliščin, ki niso odvisne od Sovjetske zveze. Ni bilo storjeno vse, da bi dosegli napredek v tem vprašanju. Sodim, da bi bil tudi v nemškem vprašanju mogoč določen razvoj. Sovjetska zveza je prepričana, da je mogoče doseči resnično uveljavitev evropske varnosti. Vendar pa obstoja politika, ki je naperjena proti njenemu utrjevanju, in to je politika vojaških zvez.

Molotov je dejal, da je Avstrija dokazala, da ne namerava iti po poti vojaških zvez in da je to velikega političnega in vojaškega pomena ne samo za evropske države. Sovjetska vlada meni, da morajo evropske države same neopogibno močnejše podpreti tiste evropske države, ki se trudijo ostati izven vojaških zvez.

Sovjetski minister za zunanje zadeve je nato dejal, da je problem razorožitve, kateremu pripisuje Sovjetska zveza izredno pomen, še važnejši. »Od vsega najvažnejše je, da se spoznamo glede ustavitve oboroževalne tekme. Navzlic vsem težavam bo po naši sodbi mo-

gote storiti prvi korak na tej poti,« je dejal in zaključil: »Menimo, da utegne biti ženevska konferenca koristna tudi v tej smeri.

V intervjuju z avstrijskimi novinarji, ki ga je v celoti objavilo več avstrijskih časopisov, se je Molotov pomudil precej časa tudi pri vzevah med Avstrijo in Sovjetsko zvezo. »Usta novitev neodvisne Avstrije, umik tujih čet in izvajanje politike nevtralnosti Avstrije, je dejal Molotov, ni samo v dobro

KONEC ZASEDANJA MEDNARODNE
TURISTIČNE UNIJE V N. DELHIJU

New Delhi, 25. okt. (Tanjug). Deseta redna skupščina mednarodne unije turističnih organizacij je soglasno sprejela predlog jugoslovanskega delegata dr. Marijana Breclja, naj bi Ekonomskega svetovnega OZN in nacionalnim ter mednarodnim telesom omogočili priznavanje gospodarske in tehnične pomoči državam, ki tako pomoč potrebujejo. V obrazložitev svojega predloga je predsednik jugoslovanske turistične zveze dr. Breclj dejal, da je za razvoj, ki ga želi doseči organizacija, nujno potrebna kolektivna pomoč vseh držav.

Dr. Marijan Breclj je danes odpotoval iz Delhija. Pred odhodom je izjavil novinarjem, da je opazil za letošnjo skupščino predvsem značilno zblizanje mednarodnega ozračja, kar bo pomenilo, prenešeno na področje turizma, olajšanje po-

tovanj v upravnem in organizacijskem pogledu. To dejstvo narekuje potrebo, da se odstranijo tudi tiste materialne ovire, ki predstavljajo drugo strano problema mednarodnega prometa, in da s skupnimi napori pomagamo državam, ki jim je pomoč potrebna.

Druga značilnost letošnje skupščine je bila njena univerzalnost. Sprejem Sovjetske zveze, Romunije in Poljske v unijo pomeni razširitev te organizacije na doslej nezatejta področja.

Skupščina je na enotedenskem zasedanju, ki ga je zdel predsednik Nehru, sprejela resolucije, v katerih priporoča potovalne olajšave, ugotavlja občutno povečanje turističnega prometa itd.

Brzojavka predsedniku

Tita

Beograd, 25. okt. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal perzijskemu šahu Mohamedu Pahleviju brzojavko, v kateri mu čestita k rojstnemu dnevu.

Delegacije
in obiski

Beograd. — Predsednik okrajnega ljudskega odbora Beograda Miloš Minić je danes sprejel na protokolarni obisk novega nemške veleposlanika v Jugoslaviji g. Pfeidererja.

Beograd. — Beograd je prispel kontraadmiral Philip Snyder, časopisnik mornarice ZDA za gradnjo ladij po programu Of shore. Dopolnilno ga je sprejel državni podsekretar za narodno obrambo generalpodpolkovnik Otmar Kreatic.

Atene. — Predsednik grške vlade Karamanlis je danes v rezidenci »Maksimose« obiskal patriarha srbske pravoslavne cerkve Vikentija Prodanova. Grški predsednik je s tem vrnil obisk, ki mu ga je napravil patriarh Vikentije.

Poljski maršal dvora Levidis je poleg visokega obkovanja, ki ga je sinoči izročil srbskemu patriarhu, izročil v imenu grškega kralja Pavla odlikovanje Velikega križa Jurija I. banatskemu episkopu Visarionu in budimskem episkopu Germanu.

S SEJE SVETA ZA PROSVETO IN KULTURO

Sklep o ustanovitvi Zavoda
za proučevanje šolstva

Ljubljana, 25. okt. Svet za prosveto in kulturo LRS se je danes dopoldne zbral k svoji 13. redni seji oziroma prvi letošnji jesenski seji. Prisostvoval ji je tudi član izvršnega sveta dr. Boris Kocjančič.

Po uvodnem nagovoru predsednika dr. Vogelnika je državni sekretar tov. Vodopivec poročal o izvršitvi sklepov s prejšnjih sej, nato pa je prešel Svet k obravnavi načrta svojega dela za tekoče leto.

Dr. Vogelnik je pojasnil, da ne gre toliko za vsebinsko plat dela Sveta, kolikor za njegovo delovno metodo. V zvezi z nadaljnjim demokratičnim razvojem naše ljudske oblasti se tudi pred SPK postavljajo nove naloge in zahteve. Glede tega je Svet že ubral pravilno pot, svoje delovne načine pa mora še nadalje razvijati tako, da bo vse bolj prihajala do izraza njegova funkcija družbenega organa. Kakor je bil Svet spočetka problematičen z reševanjem administrativnih vprašanj oziroma vezan zgolj na sklepanje o svrhu, ki mu jih je prelagal državni sekretariat, tako je treba v prihodnje gledati na to, da bo pobuda za raziskavanje in reševanje problemov prehajala vse bolj v aktivnost Sveta. Pomemben korak v tej smeri je bil storjen že lani, ko so bile ustanovljene različne komisije, nadaljnji napredek pa bi bil v tem, če bi se namreč teh komisij osnovali stalni odbori, katerih delo bi zajemalo celotno področje prosvetnih in kulturnih vprašanj, ki spadajo v kompetenco Sveta. Dr. Vogelnik je nato konkretno predlagal ustanovitev štirih takih odborov: za splošno izobraževanje, za strokovno šolstvo, za znanost in za kulturo. Praviloma naj bi vsak član Sveta sodeloval vsaj v enem izmed teh štirih odborov, katerih naloga naj bi bila, da bi proučevali probleme s svojih področij, razpravljali o njih in jih v obliki stvarnih predlogov predlagali Svetu v dokončno sklepanje. Tak način dela bi nedvomno prispeval k boljšemu in učinkovitejšemu

vodstvu kulturne in prosvetne politike.

Govorniki ki so se oglasili v razpravi o predlogu dr. Vogelnika, so v celoti priključili njegovemu mnenju, hkrati pa so njihova izvajanja pokazala, da so še druga važna področja, kakor na primer predšolska in šolska vzgoja oziroma izobrazba, ki tudi sodijo v pristojnost Sveta in ki bi tudi potrebovali posebne organe za proučevanje in uravnavanje svoje obsejne in pomembne problematike. Nazadnje je bilo vendarle sklenjeno da bo Svet za zdaj ostal pri štirih odborih, da pa bo to svojo aktivnost po potrebi že v bližnji prihodnosti še razširil. Odbori so bili nato formirani in bodo takoj začeli z delom. Pri tem bodo za podlago služila poročila, ki jih je že pripravil sekretariat o stanju in problemih na posameznih področjih šolstva oziroma znanosti in kulture.

Naslednja točka dnevnega reda je bila posvečena reformnemu delu na področju šolstva. Za poglobljeno proučevanje šolskih problemov, ki ga narekuje gibanje za korenito šolsko reformo v naši državi, je bila že lanske leto ustanovljena posebna komisija pri SPK. Ta komisija, ki je bila že spočetka zamišljena kot začasna rešitev, je v okviru svojih možnih uspešno delala in dosegla leppe rezultate. Medtem pa so bili po vseh ostalih republikah in pri zveznem izvršnem svetu že ustanovljeni posebni stalni zavodi za proučevanje šolstva. Zaradi tega je sekretar tov. Vodopivec predlagal, naj se tudi pri nas ustanovi tak zavod kot samostojna strokovna ustanova pod vodstvom in nadzorom Sveta.

O konkretnem stanju na področju reformnega dela, o rešenih in o nerešenih vprašanjih je v imenu komisije Svetu poročal prof. Strupan (vse dosedanje gradivo bo v kratkem izšlo v posebnem zborniku), nato pa je Svet prešel k obravnavi odločbe o ustanovitvi Zavoda za proučevanje šolstva in njen predlog soglasno sprejel. Naloga tega zavoda

da bo, da bo proučeval sistem, organizacijo, vsebino, oblike, metode in sredstva na vseh vrstah šol, dalje opravljal teoretična in uporabna znanstvena raziskavanja na področju šolstva in na podlagi izsledkov dajal pobude in predloge za izboljšanje šolskega sistema in pedagoškega dela. Pri opravljanju tega svojega dela bo Zavod sodeloval in se povezoval s podobnimi ustanovami v državi in inozemstvu. — Ustanovitev tega zavoda bo nedvomno pomenila važen korak pri ureditvi preteklih vprašanj naše šolske reforme, zagotovila pa bo tudi za prihodnost stalno izpopolnjevanje sistema in metod našega šolskega izobraževanja in vzgoje.

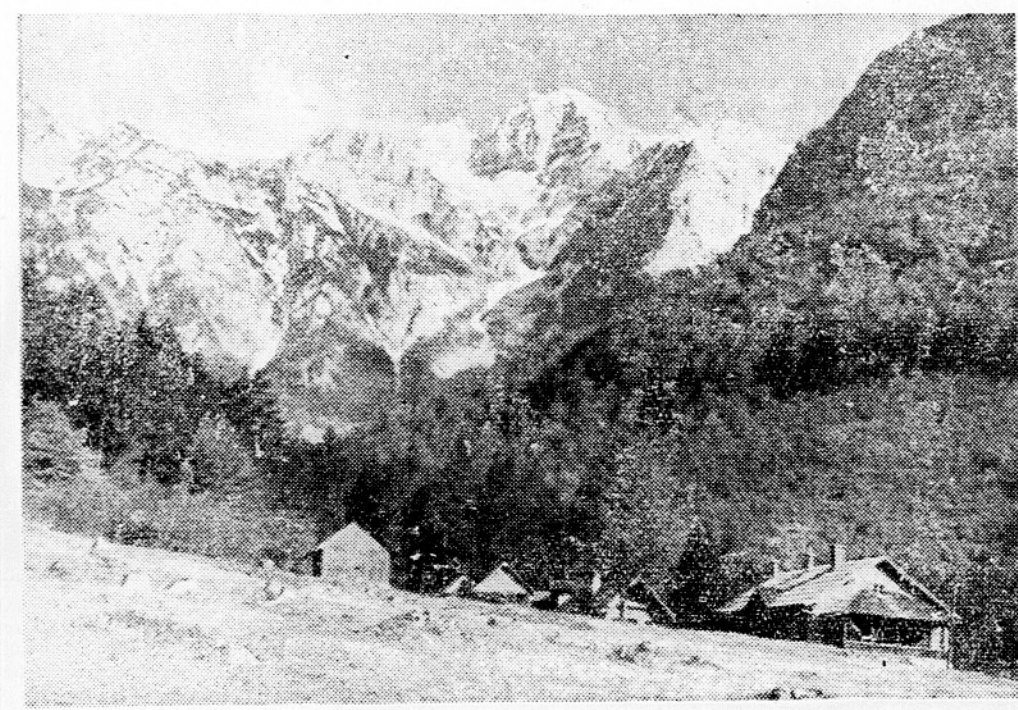
V četrti točki dnevnega reda je Svet obravnaval in sprejel nekatere spremembe odloka o honorarni službi, delovni obveznosti in nagradovanju za nadurno delo v prosvetno znanstveni službi. Prav tako je potrdil predlog predstavnika in učnega načrta za industrijske šole kovinarske in metalurške smeri ter pravilnik o organizaciji in delu višje šole za rentgenske pomočnike v Ljubljani.

Nato je Svet soglasno sprejel predlog odločbe o zavarovanju Blejskega gradu in hriba Straža nad Blejskim jezerom kot kulturnih in prirodnih znamenitosti. Nazadnje je Svet sprejel nekatere personalne predloge in potrdil imenovanja založniških svetov za založbo Kmečka knjiga, Obzorja in Pomurski tisk.

Pod točko razno je bilo še govorila o študiju šolstva v inozemstvu, o potrebi uvedbe normativov pri gradnji novih šol, odobrena pa je bila tudi zahteva, naj se na vseh šolah uvede obvezna pouk esperanta.

VREME

Vremenska napoved za sredo: Vretno lepo vreme z menjajočo se oblačnostjo. Najnižje nočne temperature med -2 in 3, na Primorskem okoli 7, najvišje dnevne med 10 in 15. Zjutraj in dopoldne v nižinah megla.



Lepa je jesen gorah. Na sliki pogled na Skuto iz Kamniške Bistrice

Proizvodni plani za leto 1956

V njih mora priti do izraza boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti in povečana storilnost dela — Planu se ne morejo sestavljati v pisarnah, marveč na delovnih sestankih obratov in kolektivov

Naši delovni kolektivi so te dni začeli sestavljati proizvodne planne za prihodnje leto. Zlasti zdaj, ko smo na važni preokretnici, v našem gospodarstvu, ko se preusmerja gospodarska politika od velikih investicij v ključne objekte v investicije za postopni dvig življenske ravn; delovnih ljudi, ki postavljajo pred delovne kolektive tovarno, podjetje, za drug in vseh ostalih gospodarskih organizacij važna in odgovorna naloga, da skladno z novo gospodarsko politiko preusmerijo tudi svoje delo in proizvodnjo.

Orientacijski plani, ki so jih te dni predložila industrijska podjetja mariborskega okraja Okrajnemu zavodu za planiranje, pa kažejo, da v mnogih kolektivih ta zavest še ni dovolj prodira. Mnogokje se je ohranila stara mentaliteta, ki stremi za tem, da se zagotovi čimvečji plačni sklad ne glede na to, ali to ustreza doseženi storilnosti in proizvodnji. Po večini še vedno sestavljajo proizvodne plane kar v pisarnah, največkrat komercialisti, ki s proizvodnjo samo nimajo nobenega stika, upravniki odbori in delavski sven pa jim toliko pritrjuje in svrhuje s tem končana. Precej podjetij se je enostavno zadovoljilo s tem,

da je doslej dosežene gospodarske rezultate vneslo v svoj predlog plana za prihodnje leto. Osem podjetij je predložilo celo nižji plan proizvodnje, kot je bil v letošnjem letu in le 23 podjetij je predvidelo v svojih predlogih povečanje proizvodnje. Tako n. pr. predlaga podjetje »Jugoslavija« za 6 % nižjo proizvodnjo ob 71,4 % izkoriščanju zmogljivosti. Nasprotno pa predvideva istovrstno podjetje Veležnarija Sentilj povečanje proizvodnje za 43 % ob 70,1 % izkoriščanju svoje zmogljivosti. Tovarna vagonke in volnenih proizvodov v Mariboru predvideva znižanje svojega proizvodnega plana za 2 % pri samo 65,1 % izkoriščanju svoje zmogljivosti. Nasprotno pa si je zastavila Tekstilna tovarna Ruše povečanje proizvodnje za 8 % in izkoriščanje zmogljivosti za 92,8 %. Bežen pregled vsiljuje sklep, da so taki predlogi več ali manj plod subjektivne ocene posameznikov, ali pa posameznika podjetja nerealno planirajo z namenom, da bi si zagotovila v prihodnjem letu lažje delo, poslovanje in dosegla čimvečje materialne koristi.

Zato je nujno, — in tega mnenja je tudi okrajni svet za gospodarstvo — da se dosedanj pred-

logi proizvodnih planov temeljito revidirajo in sicer tako, da ne bodo samo rezultati dela komercialnega in tehničnega sektorja, marveč plod vsestranskega razpravljanja in proučevanja celotnega delovnega kolektiva. Povsod tam, kjer so sestavljali proizvodne planne po tej edini pravilni in demokratični metodi, so odkrili še vse polno možnosti za optimalno izkoriščanje razpoložljivih kapacitet, boljše razporeditev delovne sile in boljše organizacijo dela. Ljudje, ki praktično delajo v proizvodnji, sami najbolje vidijo in občutijo, ker so napake in kaj se da najlažje in najhitreje izboljšati. Tako sestavljeni plan nudi polno poročilo za njegovo dejansko izpolnitev, ker je sleherni član delovnega kolektiva pravilno poučen o nalogah in ukrepih, ki so potrebni. Ob takem obnašanju in sestavljanju proizvodnih planov se bo tudi dvigala zavest delavcev, da resnično sodelujejo in sodeločajo v upravljanju podjetja. Dosedanje izkušnje tudi dokazujejo, da je ob takem sodelovanju delovnih kolektivov prišlo do dobrih sklepov in vnašanja koristnih metod v samo proizvodnjo.

Pogoj solidne osnove za sestavo proizvodnega plana je tudi solidna analiza proizvodne zmogljivosti, stroškov proizvodnje, prodaje proizvodov, sortiranja in kakovosti izdelkov, analiza obratnih

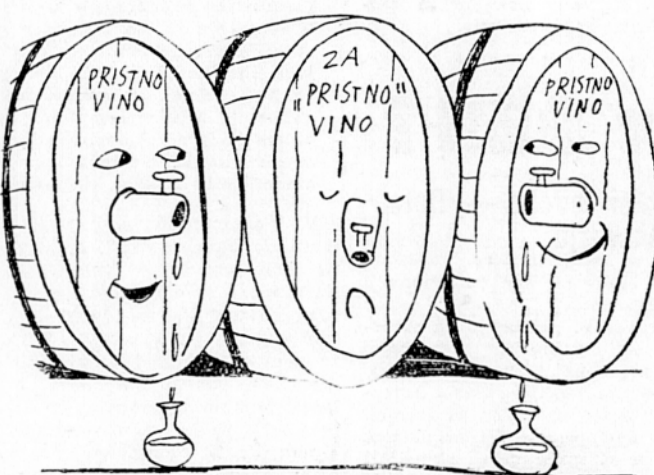
in kreditnih sredstev, analiza investicijskih naložb itd. Da je možno povečanje proizvodnje, dokazujejo tudi rezultati II. polletja. Samo v Mariboru se je na pr. industrijska proizvodnja v drugem polletju letošnjega leta povečala za 21,1 %. Možnosti povečanja proizvodnje so zlasti še v živilski industriji, delno pa tudi v kovinski in tekstilni industriji.

Pri sestavi proizvodnega plana je treba proučiti tudi vse možnosti znižanja proizvodnih stroškov in povečanja proizvodnosti dela, predvsem z boljšo organizacijo in večjo delovno disciplino ter realnim oostavljanjem norm.

Naravno je da obravnavanje proizvodnega plana ne sme in ne more iti mimo tarifnega in premijskega pravilnika. Hibe, ki so se pokazale v letošnjem letu, je treba v prihodnjem letu odpraviti in urediti plačni sistem v slehernem podjetju tako, da bo pravilno odmerjal plačilo po dejansko izvršenem delu. Pravilno urejeno nagrajevanje bo tudi zagotovilo solidno izvajanje proizvodnega plana.

Jasno je, da ima sleherni kolektiv svojo posebno problematiko, ki jo je treba pri sestavi proizvodnega plana upoštevati. Važno pa je — in to mora biti stremiljenje vsakega delovnega kolektiva — da mora biti proizvodni plan plod dejanskih možnosti in prizadevanj v korist razvoja in prospera podjetja na eni, hkrati pa tudi v korist komunne in skupnosti na drugi strani, oboje pa za izboljšanje življenske ravn delovnih ljudi.

Tri resnične iz carine



»Veš, prijatelj, sreča, da je letos tako dobra vinska letina. Praviš sicer, da bo malo kislo. Jaz pa rečem, da bo prirodno vino še vedno boljše kot pa bi bilo tole, za katerega so iz inozemstva uvozili vodo in saharin. Pa čeprav bi ga prodajali z etiketami »Slovenija vino«. Carina pa je vodo izlila, saharin pa zaplenila! — (Zadnja jutri!)

Jugoslavija na 5 velesesimih v Avstriji

Celovec, Dunaj, Innsbruck in dvakrat Graz — O komercialni in propagandni vlogi našega paviljona — Avstrijska podjetja so zadovoljna s tranzitom čez reško luko

V trgovinski izmenjavi in uravnavanju poslovnih stikov med Jugoslavijo in Avstrijo je čutili vedno večje zanimanje na obeh straneh. Še posebno veliko zanimanje pa kažejo z naše strani za avstrijsko tržišče podjetja iz obeh naših republik — Slovenije in Hrvaške, ki neposredno meita na našo severno sosedo. Tako so letos razstavljala jugoslovanska podjetja kar na petih avstrijskih velesesimih: na spomladanskem graškem, na celovškem, dunajskem, innsbrückem in jesenskem graškem. Medtem, ko so na dunajskem razstavljala podjetja iz vseh republik, so bila na ostalih štirih udeležena le podjetja iz Hrvaške in Slovenije. Povsod so podjetja nastopila s kolektivno razstavo.

Po velesesimskih kompenzacijskih sporazumih so bili letos določeni znatno večji kontingenti karolani, a so se kljub temu za marsikateri proizvod, za katerega je v Avstriji veliko povpraševanje, pokazali še vedno premajhni. Vrednost izmenjave v eni smeri se je sukala na spomladanskem graškem ter celovškem in innsbrückem velesesimu okoli 5,5 milijona avstrijskih šilingov, za jesenski zrakski velesesim pa je bila ta vsota — zaradi uspešne realizacije na spomladanskem velesesimu — zvišana na 6 in pol milijona šilingov.

Prav bo če ob zaključku zadnjega velesesima v Avstriji, jesenskega graškega, na katerem je razstavljala Jugoslavija po vojni letoš že dvajsetič, zapišemo tudi nekaj kritičnih misli.

Naši paviljoni so želi vstopovod splošno priznanje za kar gre predvsem zasluga organizatorjem razstav, trgovinskega zbornice LR Hrvaške in LR Slovenije, ki sta organizirali vse razstave, razen one na dunajskem velesesimu. Res da ni najboljši primer, da se ista razstava z isto konstrukcijo sebi s spomladanskim graškem na celovški velesesim in od tod še v Innsbruck, in da je postala s tem takorekoč nekaka »potujoča razstava«. Toda konstrukcija je bila v arhitektonskem in sploh v vsakem pogledu zelo lepa in celotna razstava pregledna ter je popolnoma prava, da je imela tu štednja prvo besedo.

Manj ga sme lažje zadovoljni

Največji zneski so v kontingentnih listah vedno določeni za sadje in zelenjavo; toda ne enega ne drugega naša podjetja sploh ne razstavljajo. Res je, da zahteva več skrbni in nege, da je treba blago tudi v času razstave večkrat zamenjati itd. Toda povsem ignorirati ta del razstave ne gre, čeprav imajo izvozniki s sadjem in zelenjavo z Avstrijo dobro vzpostavljeno trgovino. Enaka podjetja drugih sosednih držav takih ne precejujejo marveč se na vse pretege trudijo in ne izbirajo sredstev, da bi se čim bolj udrile na avstrijskem tržišču. Do leta 1952 so naša podjetja sicer razstavljala tudi sadje in zelenjavo, v zadnjih treh letih pa so to opustili.

Na innsbrückem velesesimu je bilo posebno veliko zanimanje za naš paviljon. Toda, kje imate slikovke? Zakaj niste pripeljali slikovke? Nasilec konungentne liste podjetja »Slovenske gorice« iz Truja je prišlo na velesesim z dvema paviljonom, toda brez slikovke, kljub temu, da je direktor podjetja 14 dni pred velesesimom obiskal Innsbruck, da bi »raziskal teren in možnosti plasiranja ter vedel kaj naj pripelje«. Pa je prišel brez slikovke. In še nekaj! Podjetje je postavilo resda dva lepa paviljona, toda vsi napisali so bili le v slovenski in seveda je bilo treba po nepotrebnem usme-

no pojasnjevati. Pravilo je, da je naslov podjetja originalen, razna pojasnila, program podjetja kot »Izvažamo...« in podobno pa morajo biti napisana pač v jeziku države v kateri se razstavlja.

Nič manjše kot za slikovko — in še za marsikaj — ni bilo zanimanje Tirolcev za naše kraje. Zanimanje za to in ono cesto, ali je že dograjena ali ne, je kazalo, da so že bili pri nas. S slik, ki prikazujejo naše obmorske kraje, kar niso mogli odvrtniti oči. Kako lepši Sicer pa je treba zapisati, da so bile naše turistične razstave zelo skrbno pripravljene in niso zaman imele uspeha. Vzrok velikega zanimanja za naše morje pa ima svoje korenine tudi v našem drugem — to so nekateri obiskovalci odkriti povedali.

— Blizu je sicer italijanska jadranska obala, toda med nami in Italijo leži Južna Tirolska. Sporni kamen...

Ali bi ne kazalo odpreti vsaj sezonsko potovalni urad v Innsbrucku ali pa nuditi vsaj več propagandnega materiala za naš turizem tamkajšnjim potovalnim uradom.

Naša podjetja so bila zadovoljna z velesesimi v Avstriji, saj so si med drugim zagotovila — prav tako kakor avstrijska podjetja — stalne in zanesljive kupce. Pa tudi sam sistem izmenjave, ki velja za velesesimske kontingente, nudi podjetjem vrsto ugodnosti. Tako ni treba n. pr. avstrijskim podjetjem zaprositi za uvozno dovoljenje na Dunaju pri Osrednjem zavodu za uvoz in izvoz; lažje je tudi s plačilom, ker ne rabi podjetje posebnega dovoljenja za nakup deviznih sredstev pri avstrijski nacionalni banki. Naša podjetja pa imajo pri tej izmenjavi predvsem to korist, da lahko 100 % izkoristijo pridobljena devizna sredstva za lastne potrebe. Zato so tudi velesesimski kontingenti zelo hitro izkoriščeni. Kontingent v znesku 2.300.000 šilingov, ki je odpadel na slovenska podjetja na celovškem velesesimu, je bil v času od druge polovice avgusta do danes v celoti izkoriščen.

In ob koncu še nekaj! Prav bi bilo, če bi na teh velesesimih

skih razstavah ne sodelovale izključno le tiste firme, ki so na kontingentnih listah velesesimskih sporazumov, marveč tudi tiste, ki sodelujejo v splošnem jugoslovanskem izvozu v Avstrijo. Ta se je sukala letos okoli 20 milijonov obratniških dolarjev. Če so imele naše prve povojne razstave na svetovnih velesesimih zgolj propagandni značaj, pa bi bilo sedaj prav tako napačno, če bi prešli na suho komercialne razstave in opustili vsako reklamo, ki je predvsem v zahodnem kapitalističnem svetu odločilnega pomena. Poleg tega prihaja naša industrija vsak dan na trg z novimi izdelki in zakaj ne bi o njih zvedela in si jih ogledala tudi tuja tržišča.

Velesesimski čas je dragocen za poslovne ljudi in kdor zna ga dobro izkoristiti. Lep primer za to je delegacija z Reke, ki je prišla na velesesim v Graz — če hočemo tako reči — »delati reklamo« za svojo luko. Delegacija, ki jo je vodil predsednik okrajnega ljudskega odbora Reke Edo Jarda in v kateri so bili še generalni direktor podjetja »Luka« i skladista ter generalni in komercialni direktor »Transjuga« z Reke, je imela v času velesesima predavanje, v katerem so omenjeni tovariši seznanili štajerske gospodarske sile z možnostmi reške luke. Avstrijski tranzit čez Reko se je sicer od lanskega 105.000 ton v vsem letu, povečal letos na 212.000 ton, v samo prvih devetih mesecih, toda na Stajersko, ki ima najugodnejše pogoje za prevoz skoraj Reke, ne odpade od tega skoraj nič. Stajerska ter Zgornja in Spodnja Avstrija imajo močno razvito industrijo, ki leži ob progah Graz—Linz in Graz—Dunaj in tranzit čez Maribor in Reko bi bil za ta področja za 2 % cenejši, kakor pa čez oddaljenejši Trst. Več predstavnikov raznih avstrijskih podjetij se je ob tej priložnosti zelo pohvalno izrazilo o organizaciji delovanja reške luke.

Na splošno pa je treba reči, da so bile naše razstave na vseh petih velesesimih v Avstriji lep prispevek k utrditvi trgovinskih odnosov in boljše poznavanju možnosti izmenjave med obema sosednima državama. D. Rohida

KULTURNI RAZGLEDI

120 ljudskih knjižnic v mariborskem okraju

Naši ljudje radi segajo po dobrih knjigah; to velja v enaki meri za mesto kot podeželje. Zdad, ko so pred nami dolgi jesenski in zimski večeri, bodo knjižničarji v naših knjižnicah imeli spet polne roke dela. Pomembna vloga dobre knjige bo znova potrjena, ko bodo številni novi bralci našli v njej prijetno razvedrilo in znanje.

V novem mariborskem okraju že več let deluje 120 ljudskih knjižnic. Nobenega večjega kruga danes ni več brez knjižnice. Tudi obisk bralcev je iz leta v leto večji. To nalaga vodstvom knjižnic tudi nenehno skrb za nadalj-

ni razvoj. Predvsem se marsikje občuti potreba za povečanjem knjižnice, povsod pa za nabavo večjega števila knjig.

Doslej je večidel materialne skrbi za knjižnice nosila Zveza ljudskoprosvetnih društev, ki je nabavila nad tretjino vseh knjižnih zalog in poskrbela za vezavo starih knjig. V obliki nagrad je vsako leto odobraval nad 20 knjižnice s 300 do 400 knjigami, vezala pa je doslej za vse knjižnice nad 2000 knjig. Če bi pogledali danes ni več brez knjižnice. Tudi obisk bralcev je iz leta v leto večji. To nalaga vodstvom knjižnic tudi nenehno skrb za nadalj-

So pa nekatera podjetja, ki vzorno skrbijo za knjižnice, n. pr. kemijska podjetja v Pesceh, ki vzdržujejo večjo knjižnico in tako najkorpnejše vlaganje sredstev, namenjena za kulturni dvig svojega članstva in kraja.

Lepo skrb za delovnega človeka je pokazal tudi mestni sindikalni svet v Mariboru, ki je dal za razvoj delavske knjižnice na Taboru, doslej nad 10 milijonov dinarjev. To je ena največjih delavskih knjižnic v okraju in verjetno tudi izven njega, saj ima nad 20.000 knjig. Dnevno jo obišče po 150 bralcev. Nad ostale knjižnice jo lahko vrstimo tudi zaradi vzornega dela — knjižničar, ki delara tudi kot svetovalec z vsakim posameznikom, tako da večidel poznata okus in žele bralcev. Pomen ustanove je v tem, da je zrasla v izrazito delavskem predelu Maribora in ima večino čitateljev — de-

lavcev. Njeni ustanovitelji so pravilno ocenili, da bo kljub težkim pogojem zrasla in našla dovolj hvalečnih obiskovalcev.

Kot vse druge tudi ta knjižnica ni brez težav. Predvsem bo potrebno namestiti čimprej še tretjo knjižničarico, kar je dve težki zmagajeta individualno delo dnevno z blizu 200 bralci. Tudi prostori so postali pretesni; zlasti bi bilo potrebno ustanoviti poseben mladinski oddelki, kar bi bilo lažje uvesti poslovanje s širokim krogom mladih bralcev. Prazna soba poleg knjižnice, ki jo uporablja organizacija PLZ, bi bila za razstave knjižničnih najbolj primerna. Potrebno bo le malo dobre volje, da se to uredi.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE:

Janet Trdin: ROZE IN TRNJE. Uredil Janez Logar. Izdal Okrajni odbor Ljudske prosvete. Novo mesto 1955. Knjižnica Janeza Trdine 1.
Edvard Karmeli: OB NOVI UREDITVI OKRAJEV-OBČIN. Slovenski knjižničarji. Vse knjige, ki jih je izdal Okrajni odbor Ljudske prosvete. Novo mesto 1955. Knjižnica Janeza Trdine 1.
J. Rajman: STA TREBA DA ZNA SEKRETAR RUKOVODILCA. Podrednik za sekretarje i sekretarice rukovodilcev u nadležnim ustanovama, poduzećima i društvenim organizacijama. III. dopunjeno izdanje. Zagreb, Elektroknjižnica. Zavod za organizacijo i usposobljenje uredskog poslovanja, 1955.

s filmskega platna

Očka, vrni se!

Na staro, že velikokrat uporabljen in največkrat slabo zpevan, temo se res težko posnane nov film, in sicer, po katerem so v angleških filmskih atelejih posneli film Očka, vrni se! Je samo nova verzija na filmskih platnih tolkekar prikazane problema zakonskega trikotja. Končno pa v šestdeset let trajajočem zakonu že težko govorimo o trikotju. Tu naslopijo povsem novi problemi, kako vzdrževati v zakonu potem, ko ne moremo več govoriti o zakonski romantiki, nesklajane odnose obeh zakoncev in jih utrjevati z razumevanjem in potrpežljivostjo v drobnih vsakdanjih nevednostih. Prav ta vprašanja pa film Očka, vrni se tudi obravnava, oboje nepremišljeno, na malenkostnem egoizmu temelječe ločitev zakona in da poda rešitev problema v očetovski in materinski zavesti.

Režiser Daniel Birt pri filmu ni imel lahkega dela prav zaradi stare, skoraj sablonsko utišnjene snovi. Poskušal je jo poživiti — in to mu je v precejšnji meri tudi uspelo — tako, da je pokazal, kako se vsi problemi krhajočega zakona vtisnejo v zavest otrok in kako se na različne načine kristalizirajo v otrokem mišljenju in hotenju. Pri tem mu je v največji meri pomagala interpretka najmlajše hčerke Linde, naši filmski publiki dobro poznana in priljubljena Mandy Milne, nosilka največjih vlog v filmu Mandy. Pa tudi igra vseh ostalih igralcev je film na mnogih mestih reševala sladkobne povprečnosti, ki nas je tako zelo motila pri avstrijskih filmih, ki so se dotikali teh in podobnih problemov.

Kljub temu, da film Očka, vrni se ni markantna filmska stvaritev in da v bistvu ne pove nič novega, ga zaradi kvalitete iz-

riškega predmetja, mali človek torej, kakršnih najdes po vsem svetu na milijone v iskanju pravice, ki pa je ni za takšne ljudi, ker je pravica vedno last in pravica samo za vladajoče. Duhovni oče Crainquebille, znameniti francoski pisatelj Anatol France, po čigar kratki noveli je posnet ta film o očetu Crainquebille. Filmski režiser Ralph Habib, ki je zna in uspel v osnovni konceptu, iztolmačiti Anatola Francea. Z lahko, komaj opazno ironijo, ki pa je v bistvu izraz le krvavo prizadevanje in poniznega človeškega srca, je ustvaril režiser, zvest ideji velike literarne predloge, film, ki ga v enaki meri odkljuje človečnost kot oster protest proti nečlovečnosti sodišča, justice in policije. Tema torej, tako ljuba francoskim filmskim ustvarjalcem, vsi cutijo, da je treba odpraviti družbo, ki je bolna in katere najbolj bolna vidna točka je prav buržoazna justica z vsemi njenimi organi in izvrševalci. Interpreti: odlična igra Yvesa Denauda kot Crainquebille, ki nosi vso težo celotnega filma. Njegovo igranje moremo in lahko v tem filmu primerjamo samo še z velikim Charlesom Laughtonom. Ostali igralci prav tako zadovoljivi kot Pierre Mondy, Claude Winter in mlči Christian Fourcade. Zaključek: odlični, pristrani, rahlo tršečni, a vendar neke v bistvu optimistični, zaključni film, ki nam živo, s toplim in jedkim humorom priložuje o nekem branjenju Crainquebille in njegovih peripetijah pred meščansko justico, ki se razraščajo v oster in živ protest proti slehernemu nasilju, krivici in zahtevi po pravici. Vrednotimo se malo ljudi, v ozadju filma se vseki otrok smehlja s prizadetostjo in bolečino v srcu Anatol France. Ta zadnji humanist in glasnik večernjega sveta, ki je že pri-



vedbe, če bolj pa zaradi iskrene in odkritosrčno povedane ideje lahko toplo priporočimo v ogled vsem ljubiteljem filma. Dokaz, da film ni pod povprečjem, pa je tudi dejstvo, da ga je nabavilo slovensko podjetje za izposojanje filmov Vesna.

S. G.

Izgubljeni sin

Ameriški film Izgubljeni sin, ki ga je nabavilo distribucijsko podjetje Kinema iz Sarajeva, bo privabil in razveselil številne ljubitelje filmske umetnosti. Mnoge bo film zanimal, saj vsebuje, kar bodo v njem lahko spet gledali priljubljenega in slavnega peva Binga Crosbyja, ki v tem filmu sicer bolj malo poje, a nudi gledalcem v zameno za svoje pesni in zelo dobro igranje. Se več gledalcev pa bo film izgubljeni sin pritegnil s svojo snovjo, ki jo je v taki ali podobni obliki doživelo tudi veliko slovenskih družin. Film Izgubljeni sin je namreč zgodba o očetu, ki je v drugi svetovni vojni izgubil ženo — ustrelili so mu jo okupatorji — in majhnega sinčka, ki je izgubil kdo ve kam. Po dolgem iskanju ga sled privede v podeželsko stranišče, kjer najde očitnega in ljubko nerodnega dečka, ki bi ugnel biti njegov sinček. Iskanje, dvom in razočaranje so pozabljeni, ko se dečko oklene edinega spomina na svojo prvo mladost, stare in razčepene otroške igrače.

Ta zgodba živi na platnu po zaslugi režiserja Georgea Seaton in igralcev Crosbyja, Dauphina in malega Christiana Fourcadeja v neposredni, preprosti humanopriskosti, ki bo ogrevala in prevzela gledalce.

S. G.

Crainquebille

Začetek nekaj stvarnih podatkov. Crainquebille: mali, že nekoliko ostveli branjevec iz pa-

Ali Baba in štirideset razbojnikov

S filmi, ki jih je inspiriral žudoviti »pravilničen« zbirka iz Orienta Tisot in ena nč, smo dosedaj imeli več ali manj slabe izkušnje. Domala vsi filmi na to temo so namreč občutili le na prikazovanju zunanjega razkošja, lepote in eksotike Orienta in zanemari vsebinsko plat, ki bi tudi današnjemu gledalcu lahko nudila več, kot vidijo na hollywoodskem nastrojeni filmski produkciji. Zato smo se temboji veseliti film Ali baba in štirideset razbojnikov v novi verziji, ki je nastala v francoskih filmskih atelejih pod vodstvom režiserja Beckerja in se ponaša s slavnim komikom Fernandelom kot nosilec naslovne vloge. Pričačevali smo s francoskim humorjem ozivilno parodijo na dosedanje filme iz tega obkta, kar je film nekako tudi poskušal biti. Renica pa je povsem druga.

Francoski film Ali baba in štirideset razbojnikov, ki ga je za naše kinematografe nabavilo distribucijsko podjetje Croatia iz Zagreba, naravnost razočara vse ljubitelje filmske umetnosti, ker o njej v filmu ni niti sledu. Krstili bi ga lahko za »parado izgubljenega časa in denarja«, o Fernandelu pa povedati, da je za umetniško nlogovogo kova res škoda, da si kvartni ugled s sodelovanjem v tako povprečnih filmih, ki jih ne more oživetiti niti njegova igra in mimika, ki zaradi plosnosti in plosnosti scenarija sploh ne pride do prave izjave.

S. G.



iz vsega sveta

NAŠE GLAVNO MESTO SKOZI STOLETJA

OD SINGIDUNA DO BEOGRADA

Na vzvišenih obronkih, ki so se kot klin zarili v panonsko ravnino, so nad izlivem Save in Donavo že pred 4000 leti živeli ljudje. To je bil začetek Beograda v davni, o kateri učenjaki ne morejo dobiti primerne slike. Čas je tekel in rodil se je Singidunum. To je bilo morda v dobi Japetov, morda Kelto ali Etrurov in naposled je rimski osvajalec to ime zapisal ter ga ohranil kot začetek Beograda. Rimljani so Singidunum zvezli s sredozemskimi cestami ter ga utrdili z močnimi zidovi, da bi bil na straži rimskega imperija. Ob tej močni straži so se dolgo razbijali pohodi Germanov, Mongolov in vseh drugih, ki so se hoteli pelastiti bogastva onkraj Donave.

O zgodovini te rimske trdnjave je le malo podatkov, zbirati pa so se začeli vsakršni podatki v 7. stoletju, ko so se pred rimskim mestom pojavili Slovani in Avari, ki so porušili tudi zadnje ostanke starodavnega Singidunuma. Tudi pozneje je bila zgodovina prednika Beograda zelo burna in krvava. Sedaj je bil predstava krščanstva, takoj nato močna obramba Mohamedovih vernikov, večkrat obramba civilizacije, potem pa kar čez noč v ognju pred Evropo. Po svojem nastanku je Beograd svojevrsno mesto, ki ima le malo vrstnikov. Porajal se je tisočletja, na ruševinah pa je večkrat zrasel v nekaj desetletjih. Z vsakokratnimi zavojevanci so se menjali tudi njegovi ljudje.

Konec 9. stoletja je bil Beograd pod bolgarsko oblastjo in kot sedež episkopije je prišel v zgodovino pod imenom »episcopatus Belogradensis«. Takrat sta ga med svojim potovanjem iz Moravske obiskala slovenska apostola Ciril in Metod. Leta 1018 je prišel Beograd pod bizantinsko, leta 1134 pa pod madžarsko oblast. Prvi srbski vladar, ki je Beograd proglasil za svoje mesto, je bil kralj Dragutin. To je bilo leta 1234. Do leta 1492 pa sta se enkrat izmenjali srbska in madžarska oblast. Turške napade je Beograd dvakrat odbil, konec avgusta 1521 pa so ga Turki osvojili ter mu dali ime »Mali Carigrad«. Po starih turških zapisnikih je bilo v »Malem Carigradu« okoli 17.000 hiš z 93.000 prebivalci, mestne davke pa je plačevalo samo 21.000 kračanov. Za Beograd ali za Mali Carigrad so bili hudi boji med Avstrijo in Turčijo in ko je Evgen Savojski 15. avgusta 1717 pribral Beograd Avstriji, je bilo samo še okoli 3000 prebivalcev.

Srbsko mesto je postal Beograd za med prvo srbsko vstajo leta 1835. Po osmih letih je prišel spet pod turško oblast, prestolnica nekdanje Srbije pa je postal Šešle leta 1830. Njegov razvoj je najbolj razviden iz števila prebivalstva. Leta 1820 je bilo v Beogradu samo okoli 5000 prebivalcev, leta 1850 nad 15.000, konec 19. stoletja okoli

70.000, pred začetkom prve svetovne vojne pa nad 90.000.

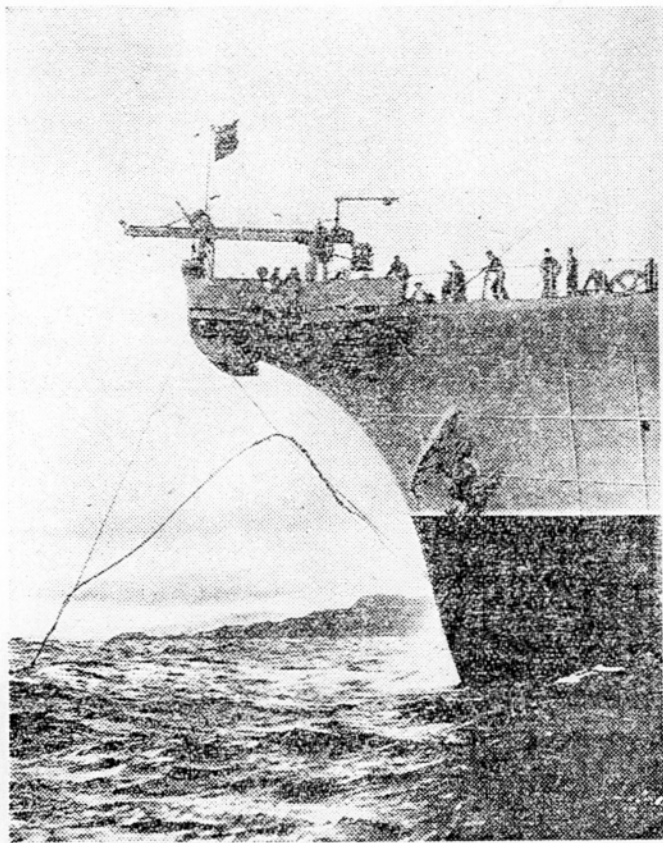
Beograd je bil junaški bojevalnik v dveh svetovnih vojnah. Med prvo svetovno vojno se je oblast v njem štirikrat spreminila. Avstrijska vojska je Beograd prvič zasedla 18. novembra 1914, zapustila pa ga je 2. decembra istega leta. Po junaškem odporu proti avstrijski

sto na Balkanu, kjer je imel z Zemunom in Pančevom vred okoli 430.000 prebivalcev. — Ko je bila med drugo svetovno vojno moč fašizma na višku, se je Beograd junaško uprl Hitlerju in domačim oblastnikom, ki so hoteli nekdanjo Jugoslavijo podrediti politiki fašistične osi. Beograjski upor je ohranil vse od fašizma potlačene narode, Beograd pa je bil 5. aprila 1941 žrtev strašnega nacističnega zračnega napada. Osvoboditev 20. oktobra 1944 je dočakalo samo okoli 12.000 poškodovanih hiš, medtem ko jih je bilo nad 4900 do temelja porušeni. Ob osvoboditvi je imel Beograd samo še okoli 280.000 prebivalcev, a že leta 1948 jih je bilo nad 405.000, lani pa je prvič v svoji

tako rekoč čez noč so se razširjale njegove ulice.

Beograd obsega danes 529 kvadratnih kilometrov, kar je skoraj trikratna velikost drugega največjega jugoslovanskega mesta Zagreba. Lani se je v Beogradu rodilo 10.360 otrok, umrlo pa je 3148 ljudi in je znašal tako prirastek prebivalstva 15,3 na tisoč. Vzlic povojni obnovi in mnogim novim stavbam živijo Beograjčani precej na tesnem. Na vsakega pride povprečno 11 kv. metrov stanovanjskega prostora, medtem ko ga pride v Ljubljani 14, v Zagrebu pa 12,5 kv. metrov. Mestne tramvajske in avtobusne proge so dolge 163 km in je na njih v obratu 347 vozil. Dolžina beograjske vodovodne napeljave znaša 484 km, kanalizacija 320 km, električne napeljave pa 1112 km. Lani je prišlo na vsakega beograjskega prebivalca na dan po 1551 v. na leto pa 325 kWh električne energije. Kot prometno središče je Beograd daleč pred drugimi jugoslovanskimi mesti. Na njegove postaje je lani prispelo 22.870 potniških vagonov s 4,9 milijona potnikov in 23.330 tovornih vagonov z 2 milijona 544.000 tonami raznega blaga. Beograjsko rečno pristanišče je po svojem prometu (lani 1.225.000 ton) za Reko na drugem mestu v Jugoslaviji. Na beograjskem letališču je pristalo lani 1863 letal z nad 29.000 potniki in 359 tonami blaga. V Beogradu je danes 110 tovarnih s 35.500 delavci, 1170 obrtnih delavnic s 25.200 delovnimi močmi, 1820 trgovin z 8000 uslužbenci in 450 gostinskih obratov. Nižje in srednje šole obiskuje nad 70.000 učencev in dijakov, na visokih šolah pa je okoli 48.000 študentov. Tako obiskuje vsak peti prebivalec Beograda kako šolo. Poleg šol je odprtih v Beogradu tudi 25 javnih knjižnic in 16 muzejev. V zdravstveni službi je 11 bolnišnic s 3700 posteljami, da pride tako ena na 84 prebivalcev, in 1212 zdravnikov — eden na 394 prebivalcev.

Podmorski kabel med Evropo in Ameriko



26. septembra zvečer je britanska ladja za polaganje kablov »Monarch« prvič v zgodovini povežala Evropo in Ameriko s podmorskim kablom za telefon. Kabel teče od New Fundlanda do Eritra v Kentu (Vel. Britanija) in je dolg 2900 milj. Na sliki vidimo trenutke, ko v bližini britanske obale spuščajo v morje poveznice konca kablov z obeh strani. Kabel za enkrat omogoča samo pogovore v eno stran, t. j. iz Amerike v Evropo. Toda prihodnje leto bodo vzpostavili zvezo tudi na drugo stran.

in nemški vojski je srbska vojska zapustila Beograd 25. septembra 1915, vrnila pa se je 19. oktobra 1918. Leta 1915 je bilo v Beogradu samo okoli 48.000 ljudi, po enem letu jih je bilo spet nad 90.000, po desetih letih pa okoli 250.000. Pred drugo svetovno vojno je bil Beograd za Atenami drugo največje me-

stno mesto. Beograd je nad pol milijona prebivalcev. Iz vsega tega se vidi, da je bil Beograd mnogokrat zavojevan, a da zavojevalci niso bili nikdar njegovi pravi zmagovalci. Po letih strahot in razdejanih se je iz razvalin pojavil novi Beograd, njegovo prebivalstvo se je kmalu podvojilo in potrojilo in

ZGODOVINSKO ODKRITJE

Kaj je antiproton

Po poročilih iz Washingtona so na kalifornijski univerzi Berkeley v laboratorijih za atomsko energijo odkrili nov element atoma — antiproton, katerega so znanstveniki iskali že 25 let. Njegovo odkritje ima veliko znanstveno vrednost, čeprav neposredna praktična uporaba izsledka še ni jasna.

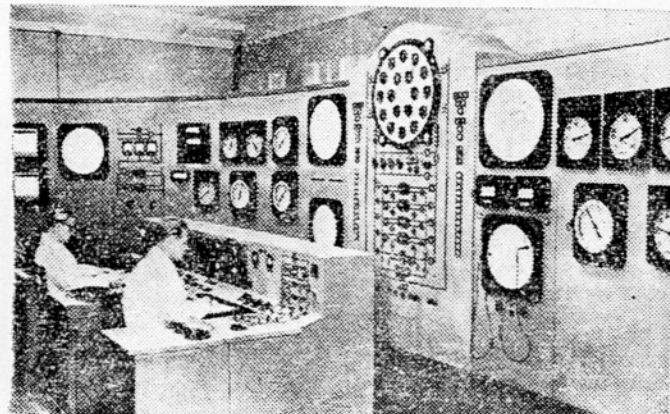
Odkritje je sad poskusov vrste znanstvenikov, med katerimi je tudi več Nobelovih nagradencev pod vodstvom prof. Ernesta Laurencea. Znano je, da je atom sestavljen iz različnih delcev, protonov, nevtronov in elektronov. Proton, ki je precej trdnjeji od ostalih sestavin, smatramo za bistvo tega, čemur pravimo materija. Kadar antiproton ali negativni proton napleti na proton, izgineeta dva atomska delca, kot da je prišlo do pojava uničenja materije.

Prvo sled, doslej neznanega

delca, so ugotovili v stratosferi. Julija 1954 je namreč fotografirala plošča za registracijo kozmičnih žarkov, ki so jo poslali v stratosfero, pokazala sledove antiprotona. Slika je dokazala, da je delec, ki je priletel iz medplanetarnega prostora ob srečanju z jedrskim delcem v stratosferi spremenil tega v elektrone, t. j. v čisto elektriko. Po tem dogodku so tudi drugi znanstveniki opozorili na podobne dokaze o obstoju antiprotona.

Fizikalni inštitut rimske uni-

verz, kjer delujejo učenci Enrica Fermija, je v začetku t. l. ugotovil antiproton na fotogra-



Agencije so te dni objavile prvo sliko kontrolne mize in naprav atomski električni centrali špajltske akademije znanosti.

fiji kozmičnih žarkov, ki je bila posneta 25.000 metrov nad Sardinijo. Vendar italijanski znanstveniki niso bili prepričani v točnost svoje ugotovitve. Negativnost je po odkritju v laboratoriju univerze Berkeley odstranjena.

Z izrednim močnim »bevatronom«, so znanstveniki osvojili človeštvo izredno rušilno silo, ko jo je narava do sedaj ljubosumno hranila zase. Kljub strahovitim lastnostim antiprotona, pa izjavljajo znanstveniki, ki so ga odkrili, da ne grozi z uničenjem materialnega vesolja. Čeprav so njegove sposobnosti za rušenje materije veliko večje, kot je »moč« splošno misliti.

Vse bi bile rade filmske igralke



Vittorio de Sica je iskal nedavno igralko za svoj novi film »Streha«, ki bo po daljšem presledku spet v neorealističnem slogu. Na njegov poziv v rimskih časopisih, naj se prijavijo vsa čedna dekleta, ki mislijo da bi lahko igrala Luiza, se je na določeni dan zbrala tak množica deklet, da ji je bil celo izkušeni de Sica težko kos. Sicer pa smo bili podobni vsemi za film priča že večkrat tudi pri nas, posebno pred nekaj dnevi, ko so pri »Triglav filmu« iskali deklice za koprodukcijski film »Pariski vrabci«. Po dolgem izboranju je de Sica le našel pravo.

BRITANIJA PROSLAVLJA ZMAGOVALCA PRI TRAFALGARU

Zmagoviti Nelson

Med najslavnejše pomorščake vseh časov prištevata svet angleškega admirala Horacija Nelsona, čigar 150-letnica smrti bo Velika Britanija te dni svečano praznovala. Nelson je tako rekoč vse življenje prebil na morju. Komaj dvanajstleten je že plul s svojim stricem v Zapadno Indijo. Tako se je pričela njegova pomorska življenjska pot, ki je bila predvsem v njem zadnjem desetletju edinstvena.

Prvič se je proslavil kot komandant angleške eskadre v bitki s Španci pri rtu Saint Vincentu 14. febr. 1797. Pet mesecev kasneje je v neki pomorski bitki izgubil desno roko. Tudi desnega očesa ni imel. Nasled-

nje leto to je 1. avgusta (1798) premagal francosko vojno mornarico pri Abukiru, manjši luki blizu Aleksandrije, in tako osemogodiš Napoleonovo vojno pohod v Egipt. Anglija mu je podelila najvišje časti in dostojanstva. Star je bil tedaj štirideset let. Takoj po znameniti bitki so ga poslali v Neapelj, da zatre upor francoskih vojakov. Tam se je srečal z ženo angleškega poslanika, Lady Hamilton, ki mu je postala ljubica in mati njegove hčerke Horacije.

Sedem let kasneje se je ob jugozapadni obali Pirenejskega polotoka na Atlantiku srečal z združenim špansko-francoskim vojnim ladjevjem. Bilo je med Cadizom in Gibraltarjem blizu rtiča Trafalgar na dan 23. okt. 1805. Sočasnik je razpolagal s štiridesetimi, admiral Nelson je s sedemindvajsetimi ladjami. Kljub temu je napadel in po srčiti borbi zmagal. Na njegovi admiralski ladji »Victory« je od 110 borcev padlo in bilo ranjenih blizu 90. Padel je tudi Nelson, star komaj 47 let. Pogodil ga je strelec francoske vojne ladje »Bucentaure«. Krogla je ošinila admiralovo levo epoletlo in se zabila v njegovo hrbtnico. Nelsonovo truplo so prepepeljali v Anglijo.

9. januarja 1806 se je v Londonu med dvema gostima vrstama resnih gledalcev vil veličasten sprevod. Na čelu je stal oddelk dragoncev. Za njimi

mi štirje pehotni polki. V znak žalosti so vojaki nosili puške obrnjene s kopitom navzgor. Sledilo je šest konjeniških eskadronov, enajst poljskih topov in štiri čete grenadirjev. Potem so prišli mornarji z admiralske ladje »Victory«. Vodil jih je poveljnik Hardy. Častniki so nosili njeno raztrgano zastavo. Nato so se vrstile številne galakočije, ki so v njih sedeli najvišji britanski dostojanstveniki.

Sest konj je vlekle mrtvaški voz. Ob njem sta stopala na vsaki strani po dva admirala. Od daleč so odmevali topovski strelji, tužno so prikladali zvonomi vseh londonskih cerkva. Glavno mesto Britanije je v veličastju in boli spremljalo velikega Nelsona na njegovi poslednji poti.

V katedrali sv. Pavla je sledil sijajen cerkveni obred, na pokopališču svetan pokop. Mnoga mesta so kasneje postavila slavnega pomorščaka in borca z dostojnimi spomeniki. V Londonu, sredi Trafalgarskega trga — Trafalgar Square — so 1933. leta postavili med štiri bronaste leve ogromen steber in nanj Nelsonov kip.

V znak žalovanja za velikim admiralom je angleška vojna mornarica posledje nosila črne ovratnike, modre ovratnike, ki mornarjem pokrivajo ramena, pa so obrobili beli trakovi v treh vrstah — spomin na tri slavne Nelsonove pomorske zmage. V več ali manj spreminjenih inačicah so te znake postopoma sprejele skoraj vse vojne mornarice širom po svetu.

VIPI

Vulkan zasebna last

V vseh deželah so ognjeniki skupna last, edina izjema je menda ognjenik »La Solfatara«, ki leži 40 kilometrov daleč od Vezuva in je last družine De Luca. Ta stara italijanska družina je že skozi stoletja lastnica tega zelo donosnega delujočega ognjenika.

»Biti lastnik delujočega ognjenika ni slaba stvar«, je nedavno izjavil De Luca rado vednim novinarjem. »Sicer predstavlja vsak ognjenik neko nevarnost, nevarnost, nevarnost, ker ga lahko vsak čas raznese; še slabše pa bi bilo, če nenadoma ugasne. Dokler deluje je več vreden kot dve veleposrestitvi«

De Luca ve kaj govori; njegov ognjenik je napravil družino za eno najbogatejših v Italiji. Ta pokorni ognjenik nevarno bruha iz notranjosti zemlje razne kemične prvine, ki jih kupuje industrija, poleg tega pa še privablja tisoče ra-

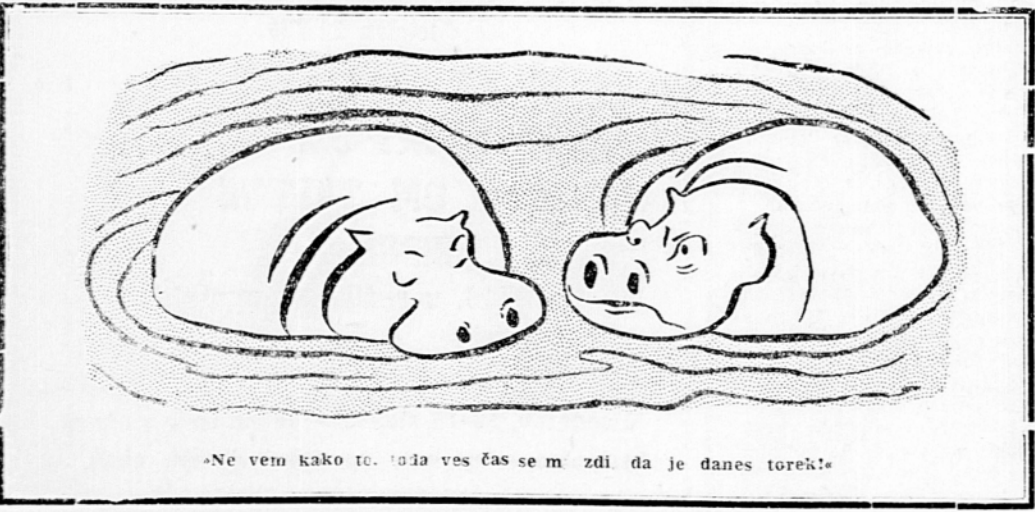
dovodnih izletnikov, od katerih pobira De Luca po sto lir vstopnine, če si hočejo stvar ogledati od blizu. Glavni proizvod ognjenika je žveplo. Razen tega prodaja De Luca izdelki iz tega svojega neizčrpne vira magnezij, galun, pepeliko in celo radioaktivno blato, ki ga kupujejo revmatični bolniki za svoje kopeli. Tudi stavna industrija je dobra odjemalka, ker daje ohlajena lava odlično stavbno gradivo za toplotno izolacijo. Delovne sni za izkopavanje De Luca ne potrebuje, zato so vsi dohodki čisti dobiček.

Kače za ameriške sladokusce

Za prebivalce obširnih predelov Azije in Afrike je meso velikih kač posebno dobra in odlično prebavljiva hrana, medtem ko Evropejci za to vrsto mesa niso bili doslej navdušeni. Zato se zdijo poročila francoskega obzornika »Sciences et Voyages« nekoliko čudna. Poročilo namreč pravi, da so prišle kače v modo kot poslastica tudi v Floridi, deželi, ki ima gotovo visoko življenjsko raven. V Floridi je sedaj prava živilska industrija za predelovanje kajčevega mesa. Kače pripravljajo v konzervah s kisom, oljem in dišavami.

35 km hoje nad Atlantikom

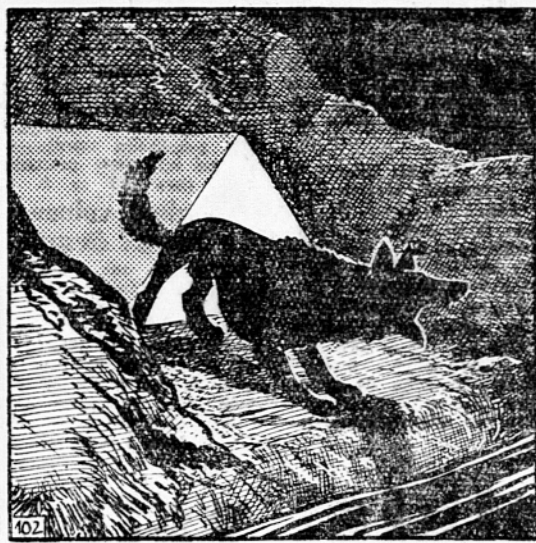
Izračunali so, da prehod stewartesa, ki streže potnike v potniškem letalu, ki vozi iz Evrope v Ameriko, pri enem samem poletu čez Atlantik 35 kilometrov.



PIŠE: JANEZ TRNOVC

ZA OČETOM

RISE: MIKI MUSTER



109. Na nadaljevanje poti tisti dan ni bilo več mogoče. Najprej sta morala razobesiti po skalah obleke in soteskarsko plahito, da se posušijo. Dalje sta morala opremiti orodje in urediti ostale stvari. Sklenila sta zatišje ostati do večera in čez noč na skalnatem bregu. Broz oklevanja sta se lotila dela. Kuni pa je medtem zasidil neke male kušarice in odšel na lov.

101. Ko je bilo vse urejeno in osnaženo, se je Zoran ozrl po okolici in opazil nad skalami grme divjega kakavovca z zreliimi plodovi. Prišel jih je pridno nabirati. Bojan pa je našel blizu tam drevo z ringlovo podobnimi, na tankih peciljih visečimi sadovi. Imena jim ni vedel. Sele pozneje je slišal, da jim pravijo Indijanci njemaru. Bili so mehki in zelo okusni.

102. Noč sta prespala še nekako mirno, čeprav je bilo njuno spnaje zaradi strahu pred krokodili, ki bi utegnili prilesti na breg iz reke, in pred jagarji precej rahlo. Nekoliko pa sta zapela tudi Kunijevemu rahlemu sluhu. Pes se je nekakrat prebudil, planil z ležišča in pričel besno lajati. Njegovo lajanje je gotovo pregalno gozdne in vodne zveri, da si niso upale blizu.

DNEVNE VESTI

KOLEBAR
Sreda, 26. oktobra: Demetriji.
Četrtek, 27. oktobra: Sveto.

Na današnji dan 1797 je bil rojen oblikovalec modernega srbskega književnega jezika Vuk Karadžić.

27. oktobra 1855 se je rodil na Podčetrju pri Mavčičah slovenski pesnik Simon Jenko.

Doktorsko disertacijo bo branil v soboto, 29. oktobra, ob 9. uri v knjižnici d. r. Aleksander Ciro, sociolog in profesor na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Tema je: Pikierniška kultura iz okolišnice Titovega Velesa. (Vstop prost - Tajništvo Prirod. in matem. fil. fakultete.)

ZŠA - Zdravniški študenti okečevali Tehniške fakultete ovčje kuge, da bo redna skupščina v četrtek, 27. X. 1955, ob 15.30 na Vojkovi ul. 4. - Odbor.

Vsem obiskovalcem L. Jugoslavije razstave usnarjstva z mednarodno udeležbo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vstopnice s spodaj navedenimi cenami so na vsakodnevem razstavnem žrebanju na usnarjski nastavi zadnje lepe dobite in so po pozivamo njihove lastnike, da jih dvignejo v razstavišču. (Gospodarskega razstavišča naokolišnje do 10. novembra t. l.)

133341 133353 333352 333285
333341 333353 333352 333285
137043 137162 137195 137491
137495 137043 137162 137195
Vsem obiskovalcem L. Jugoslavije razstave usnarjstva z mednarodno udeležbo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vstopnice s spodaj navedenimi cenami so na vsakodnevem razstavnem žrebanju na usnarjski nastavi zadnje lepe dobite in so po pozivamo njihove lastnike, da jih dvignejo v razstavišču. (Gospodarskega razstavišča naokolišnje do 10. novembra t. l.)

Rudnik kaolina Črna Crna pri Kamniku
Velika otvorila nove goštinje
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

POHVALJATE TUDI VI
"Plešku" na Homeno bo v nedeljo, 30. oktobra Vljudo vabljeno!

Ob 13. Gostovanje v Križevcih v Prekmurju.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm". Četrtek, 27. okt. ob 20: Aleksandar Marodič: "Operacija Altmarm".

Sporočamo, da je preminil naš preljubi oče

ANTON MARN
posesnik v Stangi pri Litiji
Pogreb nepozabnega bo v četrtek, 27. oktobra.

Zalujoci: sin Anton in Alojz, žena Ivana, hčere Ljiljana in Marija in ostalo sorodstvo.

Ob bridki izgubi moje drage mame

FRANJE ROVŠEK
se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spranili na njeni zadnji poti. Ji poklonih cvetje ter mi v hudih urah stali ob strani.

Zalujoci: hčerka Dena, vd. ing. Levčič.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo, da nam je neizprosna usoda izgnala našega edinega očeta, brata in strica

VINKOTA JOVAN
Izmučeno truplo bomo položili k zadnjemu počitku v četrtek, 27. oktobra 1955 ob 15. uri na Viško pokopališče.

Zalujoci: žena Anica, sinova Maks in Anton z družinami, brat Maks z družino, teta Roza in Francka.

Vrhovci, 25. oktobra 1955.

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi in mučni bolezni zapustil moj ljubi, moči, sin, brat, stric, svak, zet, bratranec in nečak

NACE OBLAK
krojač

Pogreb draga poginika bo v četrtek, 27. oktobra 1955, ob 15.30 iz Jožefove mrliške vežice na Založniški cesti.

Zalujoci: žena Anica, mama, bratje: Ivan, Franc, Jože, France, sestri: Anica in Marija ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Vrhovci, Zenica, Golnik, 25. oktobra 1955.

Sindikalna podružnica Občinske zadruge "Elita" v Ljubljani sporoča, da je umrl njen član

NACE OBLAK
Sindikalna podružnica

ZAHVALE
Ob izgubi naše ljubljene žene, mame, sestre in tete

MARIJE PUSNIK
roj. Merlak

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste jo tolažili v njeni hudi in mučni bolezni, vsem, ki ste jo spremenili v večnem počitku. Ji darovali prekrasne vence in cvetje, njenim sorodnikom iz TV stavice 17. pevcev in godbi za ganljive žalostinke in vsem organizacijam, ki so z nami sočustvovali pri izgubi naše nepozabljene. Zahvalno izreka družina Pušnik in sorodstvo.

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našo ljubo mamo, staro mamo, teto

Elizabeta Trobešek
roj. Starin

spremili na njeni zadnji poti, ji lajšali trpljenje, darovali cvetje in sočustvovali z nami.

Vrhovci, 25. X. 1955.

Zalujoci: sinova in hčere.

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našo ljubo mamo, staro mamo, teto

Elizabeta Trobešek
roj. Starin

spremili na njeni zadnji poti, ji lajšali trpljenje, darovali cvetje in sočustvovali z nami.

Vrhovci, 25. X. 1955.

Zalujoci: sinova in hčere.

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našo ljubo mamo, staro mamo, teto

Elizabeta Trobešek
roj. Starin

spremili na njeni zadnji poti, ji lajšali trpljenje, darovali cvetje in sočustvovali z nami.

Vrhovci, 25. X. 1955.

Zalujoci: sinova in hčere.

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našo ljubo mamo, staro mamo, teto

KINO

"UNION": franc. film "Sužnja". Brez tednika. Predstave ob 15. in 19. in 21. V gl. vlogi: Daniel Gelin, Eleonora Rossi-Drago.
"KOMUNA": amer. film "Siska Dorianna Gray". Brez tednika. Predstave ob 15. in 19. in 21. V gl. vlogi: Hurd Hatfield, Donna Reed.
"SLOGA": zaprti.
VIC: ameriški barvast film "Rapsodija". Brez tednika. V gl. vlogi: Elizabeth Taylor, Vittorio Gassman. Predstave ob 16. in 18. in 20. Film predvaja na widescreen sistemu. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30 do 11. ter od 14. dalje.
"SOCA": ameriški barvast film "Rapsodija". Predstave ob 16. in 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
"SISKA": ameriški film "Kaličevski". V gl. vlogi: Rod Cameron in Tab Hunter. Režija: E. A. Dupont. Predstave ob 16. in 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
"TRIGLAV": ameriški film "Kaličevski". V gl. vlogi: Rod Cameron in Tab Hunter. Predstave ob 16. in 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
"LITOSTROJ": amer. film "Izgubljeni sin". Ob 18. in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
V četrtek isti program!
ZADOBROVA: angleški film "Pozivnica".
VEVCE: ameriški film "Ljubavni zanos".
V četrtek isti program!
DOMALJA: franc. barvast film "Grot Monte Cristo". Ob 18. in 20. uri.
V četrtek isti program samo ob 20. uri.
KAMNIK: francoski film "Taras Bulba".
V četrtek isti program!
JARJE: "INDUPLAT": ameriški film "Zenske prihajajo". Ob 20. V četrtek isti program ob 19.
BLER: ameriški film "Možje". Ob 17. in 20. V četrtek isti program ob 20.
BREŽICE: italijanski film "Pesem mladosti".
V četrtek isti program!
NOVO MESTO: "Kaličevski": italijanski film "Zadnji Malapaga".
V četrtek isti program!
JESENICE: "RADIO": amer. film "Senca preteklosti". Ob 18. in 20. V četrtek isti program!
JESENICE: "RADIO": amer. film "Senca preteklosti". Ob 18. in 20. V četrtek isti program!
V četrtek isti program!

SPORED ZA ČETRTEK
27. oktobra.

11.00 Radijski koncert. 11.05 Gospodinski nasveti. 11.15 Trideset minut z orkestri lahe in zabavne glasbe. 11.45 Naslednji mladi pevci iz Domžal (glasbena oddaja za pionirje). 11.50 Opoldanski operni koncert. 11.55 Kmetijski nasveti. 11.55 Glasbe jugoslovanskih avtorjev, poje zbor Slovenske Filharmonije. 12.00 Radijski koncert. 12.05 Napoved časa, poročila, vremenska napoved, pregled dnevnega sporeda in objave. 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.30 Spored popularne orkestralne glasbe - vmes reklame. 13.45 Uvertura k operi "Ki bi bil kralj" - Vasilij Mik: Simfonična suita - Hugo Alfvén: Kresni večer, švedska rapsodija. 14.35 Ljudsko prosvetni zbornik. 14.35 Zeleni ste - pošiljate! 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave. 15.15 Zabavna glasba. 15.30 Iz mladinske književnosti - Slavko Tičan: Berlinška zgodba. 15.45 Narodne pesmi poje Gorenjski vokalni kvintet. 16.00 Gospodinski omni-bus. 16.10 Glasbene uganke. 17.00 Napoved časa in poročila. 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame. 18.00 Domace aktualnosti. 18.10 "Pesem skozi stoletja" (ciklus glasbenih ustvarjalnosti). 18.30 Radijska univerza - Dr. Saša Cvahte: Poklicne bolezni. 18.45 Igra orkestra - Andrej Kostelanec. 19.00 Radijski koncert. 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame. 19.45 Glasbena oddaja. 20.20 "Četrtek večer" domačih pesmi in napovedi - sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti. 21.00 Narodna žalost. 21.30 (literarna oddaja). 21.30 B. Bartok: Godalni kvartet št. 6 ("The Juilliard kvartet"). 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15-23.00 "Po jazzu". 22.15-23.00 Operni koncert - UKV program. 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino na valu 32.1 m (Prenos iz Zagreba).

OBVESTILA

VABILO na izredni občini zbor Zadrage katoliških duhovnikov FLRJ, ki bo na Brezjah, v samostanski dvorani v sredo, 9. novembra 1955 ob 10. uri.

Dnevni red:

1. Začetek občnega zbora in sklepčnost.

2. Določitev overovalateljev in zapisničarja.

3. Poročilo o delovanju Zadrage v letošnjem letu.

4. Odobritev višine investicijskega kredita.

5. Razno.

Ce občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen zaradi nezadostnega števila navzočih zadružnikov, bo eno uro kasneje drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

V Ljubljani, dne 25. oktobra 1955.

POTNIK SLOVENIA

Ste že bili na tisočletni POTNIK v Ljubljani? Vas vabi na avtobusni izlet po Stajerski dne 29. in 30. oktobra. Udeleženci se bodo udeležili trgovine na državnem posvetu v okolici PTUJA.

Prijave sprejema POTNIK v Ljubljani do četrta, 27. X. 1955. Ne zamudite izredne priliko, Stajerska Vas vabi v lepi jesenski dnevi.

RAZPISI

RAZPIS
delovnih mest v upravi Občinskega ljudskega odbora Domžale:

1. mesto šefa upravnega oddelka;

2. mesto šefa upravnega pravnega oddelka v oddelku za gospodarstvo;

3. mesto gradbenega inženirja;

4. mesto gradbenega tehničarja;

5. mesto kmetijskega tehničarja - agronomarja;

6. mesto finančnega inšpektorja;

7. mesto tržnega inšpektorja;

8. mesto stroješkega I. razreda.

Francija privolila pogajanja z Zahodno Nemčijo o Posarju

Pariz, 25. okt. (Tanjug). Po podatkih nocojšnjega »Paris Press«, ki se sklicuje na dobro obveščene kroge, je francoska vlada na prigovarjanje svojih zaveznikov ZDA in Vel. Britanije ter po večeršnjih in današnjih razgovorih Dullesa in Macmillana s Pinayem privolila v nova pogajanja z Zahodno Nemčijo, da bi našla rešitev za saarsko vprašanje, čeprav so francoski uradni predstavniki doslej odklanjali možnost takih pogajanj in opozarjali, da zavrnitev evropskega statuta v Posarju ne bo vodila k pogajanjem z Nemčijo, temveč k vrnitvi na status quo. Kakor poudarjajo, pa bo do novih francosko-nemških pogajanj lahko prišlo šele po izrednih volitvah v Franciji, verjetno v januarju prihodnjega leta.

Vodja zahodnonemških socialdemokratov Ollenhauer je danes govoril pred parlamentarno skupnino svoje stranke, ki je razpravljala o položaju, nastalem po predčerašnjem referendumu o evropskizaciji Posarja. Izjavil je, da je za kmalu prihodnja pogajanja med Francijo in Zahodno Nemčijo in novo saarsko vlado, ki naj bi bila sestavljena takoj po volitvah v

sko krščanskodemokratsko unijo in desničarsko demokratsko stranko vodila v okviru »nemške domovinske fronte« borbo proti saarskemu statutu.

Odobravajoč »stvarno trezno in umirjeno« zadržanje saarskih pravnomočnih strank po zmagi na referendumu, je Ollenhauer napadel komentiraje, ki so v zahodnoevropskem in ameriškem tisku spremljali zadnje dogodke v Posarju. Po njegovih besedah je pravnomočnih strankam v Posarju storjena krivica, ko v teh komentarjih imenujejo nastope predstavnikov »nemške domovinske fronte« kot nacionalistične, sovjetistične in celo nacionalsocialistične.

Istiklal vztraja

Rabat, 25. okt. (AFP-AP). Mandator za sestavo maroške vlade Ben Sijman je popoldne sprejel člana stranke Istiklal Ben Barko in Abdel Dželila. Po sestanku sta oba izjavila novinarjem, da njuna stranka ne more sodelovati v vladi, ker je kronski svet nezakonit, izredno stanje in pomankanje osnovnih svobod, kot je svoboda tiska in zborovanj, pa sta nezdržljiva z duhom, ki mora navdihovati vlado »vodenja in pogajanja«.

Molotov v Berlinu

Berlin, 25. okt. (AFP). Sovjetski zunanji minister Molotov, ki je na poti v Zenevo popoldne prispeval v Berlin, kjer ga je pričakal predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl, je izjavil, da je nedavno sklenjeni sporazum med Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo »podlaga za novi razvoj bratrskega prijateljstva in sodelovanja narodov dveh držav, ki bo prispevala k miroljubni rešitvi nemškega vprašanja«.

enak cilj pa ima tudi ureditev odnosov med SZ in Z. Nemčijo.

Rezultati volitev v Zgornji Avstriji

Dunaj, 25. okt. (AFP). Na volitvah za obnovo 48 sedežev v deželni skupščini Zgornje Avstrije je ljudska stranka dobila 255.470 glasov oziroma 25 mandatorov, to je dva več kot leta 1949. Socialisti so dobili 242.247 glasov oziroma 19 mandatorov napram 15 v letu 1949; neodvisni 59.913 glasov oziroma 4 mandate.

Jugoslovani poidejo na Himalaje?

8125 m visoki Manaslu je izbran za cilj naše alpinistične odprave

Vsak vzpon alpinistov katere koli narodnosti, na katerega koli izmed visokih vrhov »strene« sveta, je velika uspešnost. Vse, kar vsem svetu, posebno pa še v državi, s katere so alpinisti doma, ni tučnjega ni torej, če pr. nas že dalj časa krožijo vesti o vzponu naših alpinistov med osemstošak na Himalajih. Če si čisto o tem mnoge resnične in neresnične govorice. Prav zato je bila večeraj tiskovna konferenca, s katere vam postajajo nekaj za nemihih beležki.

Ideja v vzponu na najvišje gore na svetu ni nič novega. Že dolgo se naši gorniki ukvarjajo s tem; težjimi. Na zadnji skupščini Planinske zveze Jugoslavije je prišlo slednjič do soglasnega sklepa, da naša odprava krene na pot v jeseni leta 1956 ali najpogosteje spomladi leta 1957.

To bo prva pot Jugoslovancev v masiv Himalajev. Prav zato silimo pogoste pripombe, da naši alpinisti niso sposobni za takšno početje, da nimajo potrebnih izkušenj skratka, vse to je precej nategano. Vse to je morda res, vendar je treba pač začetni Jugoslovani, ki imajo še edina presostala alpska država, ki še ni poslala svoje ekspedicije na Himalaje. In prav gotovo lahko trdimo, da naši alpinisti niso prav nič slabši kakor iz Avstrije, Italije, Švice ali Francije. Razlika je samo v tem, da naši doslej še niso prišli dalje od Centralnih Alp. Lahko pa se seveda pohvalijo, da so preplezali večino najtežjih smeri v Evropi, da so tvegali celo take vzpone v slabem vremenu, ko so drugi nehali.

Pravzaprav s pripravami za to odpravo še niso daleč, saj ni težko uganiti, da so potrebe za tako akcijo ogromne. Za zdaj so najvažnejši problem finančna sredstva Planinske zveze seveda nima tako velike vsote, da bi od-

dovolj izkušen, dobro alpinistično znanje in tudi močno moralo ter življenjske izkušnje, kar je pri takih nalogah večkrat odločilno.

Vzpon na Manaslu bo precej ojačan, ker bo odprava uporabljala izkušnje prejšnjih japonskih odprav. Razen tega so se pri tem pogorju že udeleževali tudi francoske in italijanske ekspedicije, ki bodo s svojimi izkušnjami rad pomagale našim. Največji problem bo prav gotovo tovar, katerega bo okoli 4-6 ton. Za prenos tega bodo uporabili okoli 300 nosačev, medtem ko bo pri vzponu samem sodelovalo okoli 15 šerpov. Zanimivo je, da mora vse te oskrbeti s potrebno opremo odprava sama, vrh tega pa jim mora plačati še dnevnice in vse ostalo. Oprema ostane trajna last šerpa. Na poti na Manaslu so Japonci postavili osem taborišč, ki so bila vse pod vrhom vedno isto pogostost. Naša odprava seveda ne bo omejena prvotno, kakor je bila npr. pri nekaterih alpinistih, ki je imela s seboj celo žerjave in dvigala. No kljub temu so naši alpinisti prepričani o uspehu. Zavedajo se, da bo vse ljudstvo spremljalo njihov napred in zato bodo vročili vse file in vse znanje, da bo jugoslovanska zastava zavihala na vrhu 8125 m visokega Manaslaja.

Prvenstvo FLRJ v kegljanju

Beograd, 25. okt. Danes je bilo končano tekmovalno posredstvo v kegljanju v narodnem slogu.

Končni vrstni red posredstvenikov je naslednji: 1. Popović 413, 2. Godar 391, 3. Smoljanović 385, 4. Bobanac 330, 5. Jurčević 377, 6. Denis 376, 7. Sanković 375, ... 11. Verboš (Maribor) 369 kegljev itd.

Plasma ekip pa je tale: 1. Eysseg 1599, 2. Subićevac 1455, 3. Gradis (Ljubljana) 1475, 4. Partizan 1451, 5. Beton (Celje) 1356, 6. Zrinski 1371, 7. Borac 1370, 8. Split 1370, 9. Medvedgrad 1367, ... 15. Maribor 1292, ... 17. Jesenice 1240, ... 20. Primorje (Ajdovščina) 1159 kegljev.

Tudi Horvat trenira

Maribor, 25. okt. Državna nogometna A-reprezentanca je v popoldanski trening tekni 2x35 minut prerasela B-reprezentanco z 2:1. Treniral je tudi Horvat, ki pa ni nastopil v mešču, medtem ko bo jutri, po izjavi Turančiča, igral en polčas v tekmi A-reprezentance z A-reprezentanco Maribora, B-reprezentanca pa bo imela trening tekmo z B-reprezentanco Maribora.

Boksarska reprezentanca Ljubljane je sinoči premagala reprezentanco Beograda s 13:5.

Maribor: Odred v boks, v soboto 25. t. m. bo na Gospodarskem razstavišču (vhod z Vilharjeve ceste) prvenstveno srečanje med ekipi Maribor in Odredom. Ljubljanačani bodo nastopili v najmočnejši postavi, zaradi česar se obetajo zanimive borbe. Začetek ob 20. uri.

ZE DANES POPOLDNE v prodaji v Ljubljani

IZ VSEBINE: »PLAVAJOČI GROB« VELIKA NAGRADNA KRIZANKA za reševalce lepe nagrade!

Razpis

Veletrgovina »PREHRANA«, Ljubljana, Titova cesta 15

sprejme takoj v službo:

ADMINISTRATIVNO MOČ; pogoj: dokončana srednja šola

POM. SKLADIŠČNIKA; pogoj: dokončana trgovska nad šola v spečerijski stroki s 5-letno prakso. Plača po tarifnem pravilniku.

Delo odborov OZN

New York, 25. okt. (AFP). — Predsednik posebnega političnega odbora Generalne skupščine OZN članski delegat Cruz je danes podal odporu poročilo, ki obsoja Južnoafriško unijo zaradi plemenskega razlikovanja, kar je ovira za normalne mednarodne odnose.

V socialnem odboru je belgijski delegat energično nastopil proti vključitvi klavzule o pravicah narodov do samoodločbe v načrt konvencije o človeških pravicah, ker sodi, da je klavzula »poziv na vstajo in separatizem ter pomeni prevrat v mednarodnem pravu in kršitev demokratičnega nauka.« Izraelski delegat pa je izjavil, da se bo vzdržal glasovanja, ker sodi, da bi predlog klavzule o pravicah narodov do samoodločbe lahko privedel do zmede in žolne razprave.

Administrativni odbor je danes s 27 proti 18 glasovom, en delegat se je glasovanja vzdržal, sprejel ameriški predlog o spremembah v statutu administrativnega sodišča OZN, ki omogoča revizijo razsodb te ustanove. Nasprotniki ameriškega predloga, med njimi tudi Indija, Egipt, Jugoslavija, Sovjetska zveza, Bolgarija in Holandska, so poudarili, da vnašanje sprememb v statut, ki jih predlagajo ZDA, pomeni daljanje političnega pomena povsem pravnim vprašanjem. Tudi generalni sekretar OZN je izrazil zadržanost glede kakršnega koli postopka za revizijo razsodb administrativnega sodišča. Pričakujejo, da ameriški predlog ne bo dobil potrebne dvotretjinske večine v Generalni skupščini ter bo zavrnjen.

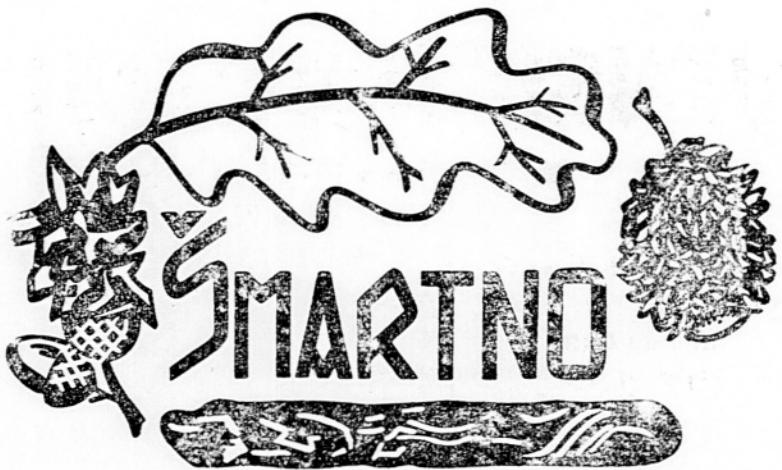
V političnem odboru je bil danes razdeljen delegatom načrt resolucije o mednarodni agenciji za uporabo atomske energije v miroljubne namene, ki so ga predlagale ZDA in še 15 držav ter se zelo približuje predlogu resolucije, ki jo je predlagala Indija in še nekatere države, tako da so možnosti za popolni sporazum o enotni resoluciji.

Generalna skupščina je danes s 47 glasovi, 8 držav se je glasovanja vzdržalo, sprejela resolucijo.

Končni izid referenduma v Južnem Vietnamu

Saigon, 25. okt. (AFP). Ministrstvo za informacije je nocoj objavilo končni izid referenduma v Južnem Vietnamu, po katerem se je glasovanja udeležilo 5.828.907 volivcev. Za premiera Din Djeima se je izjavilo 5.721.733 volivcev, za cesarja Bao Daja pa 63.917.

TOVARNA USNJA



ŠMARTNO PRI LITJI

TELEFON: ŠMARTNO 6

TEK. RAČ.: 60-KB-12-4

IZDELUJE:

- Podplatno usnje: jamsko strojenje in specialna izdelava za šivane in lepljene obutev
- Zgornje usnje vegetabil
- Krzno iz kož drobnice, naravno in barvano

RAZSTAVLJA NA

RAZSTAVI USNJA

no Gospodarskem razstavišču

V PAVILJONU C 24

OD 22. DO 30. OKTOBRA 1955.

»Ivan, Djordje, rešita se, jaz bom sam varoval umik,« se je nenadoma oglasil Cerim, kakor da bi spoznal položaj in začutil Ivanovo skrb.

»Ne, Cerim, kako naj bi te zupustila, brat!?« je rekel Ivan s tresočim se glasom, kakršnen se pojavlja samo v velikih trenutkih Opozorjen od izstrelka, ki je močno odbil od tračnice, se je zleknil po zemlji.

»Ivan, nocojšnja naloga je važnejša kakor jaz!« je rekel Cerim odločno. Iz njegovega glasu sta zveneli pripravljenost in pomirjenost s tem, kar se mora zgoditi Ivanu mi ničesar odgovoril. Medtem so se pomnožile signalne rakete. Nekdo izmed ustalših jih je prižgal drugo za drugo, medtem ko so ostali čedalje pogostejše obsipali iz več strojníc progo, kjer so ležali drug poleg drugega Iva. Djordje in Cerim. Objela jih je svetloba raket in noč se je okoli njih pretvorila v dan. Pred njimi so bili ustaši, ki so jih prikovali k zemlji, za njimi je bil obstreljevan prostor in ledena, narasla in deroča reka.

»Na ta način bomo poginili vsi!« je zopet začel Cerim — »Sicer pa Ivan, pozabi, da sem jaz prejel odredbo generala Rodiča. Da ne pozabi tega!« je rekel Cerim z odločnim glasom, v katerem se je zahteva mešala s srditostjo in grajo obenem in kakršnega niti Ivan niti Djordje doslej še nista slišala. Ivan ni ničesar dejal. Trudil se je do krajnosti, da bi razumel Cerima. Tako v trenutku postavljena zadeva je prišla preveč neoričakova o.

»Imaš prav Cerim. Odredba je bila naslovljena na divrantsko skupino v Podgrmeču, ne name osebo in ti si je zares prejel.« tu se mu je zaradi nečesa zataknilo in oči so se mu orosile. »Ukazuj,« je rekel sedaj ostro po vojaško nakar je znižal glas. »In jaz te bom poslušal!« Cerim, ki je ležal poleg Djordja, je dvignil glavo in ujel med bliskom rakete njegov pogled. Ne, ni se mu rogal, tu ni

bilo niti trohice posmeha. Ivan je resno spoznal, da ima Cerim prav. Ve, da pa je zalotil v trenutku popustljivosti do tovariša, ki je v takem položaju neopustljiva. Nekoliko trenutkov je močkal, nato pa je dejal:

»Pusti, Ivan, kaj je eno samo življenje? ... Ako me hočeš poslušati, potem se umakni! In tudi ti, Djordje!«

Nista se nič »soda« premaknila. Hudo ustaško obstreljevanje se ni nič zmanjšalo.

»Pojdita, ne obotavljajta se. Skoro bo zora, ali ne vidita?« je rekel Cerim in pokazal z glavo predse. Na daljnem obzorju so se tu in tam črni temni oblaki in pojavljala se je komaj vidna svetloba, bolj slutena kakor pa se je mogla videti. In od nekod, daleč iz neke vasi se je oglasil komaj slišno petelin, za njim pa drugi Ivan se je zdrznil:

»Djordje, pojdi brž, prišel bom za teboj.« Djordje se je obrnil in poljubil Cerima, ležeč ga je objel z desno roko:

»Oprost Cerim!«

»Nimam kaj, Djordje. Srečno hodi!«

Djordju in Ivanu so se zasolile oči.

»Tu imaš moje bombe, potreboval jih boš,« je rekel Djordje in mu ponudil vse tri, ki jih je imel. Cerim jih je vzel:

»Hvala ... Djordje.«

Ivan je storil isto. Dal mu je zadnji dve bombi, ki ju je imel. Djordje se je plazil nekaj časa po vseh štirih, nato pa se je naglo vzravnil in stekel po nasipu proti rečni plitvini.

»Tukaj je, tukaj je!« se je razleglo skozi noč klicanje nekaterih ustašev, ki so ga zagledali in začeli streljati iz strojníc za njim. Djordje se je zvalil poleg nasipa na ono stran proti vodi, kjer se je začel mrtvi kot, ki ga tamkaj kjer sta ležala Ivan in Cerim, ni bilo.

»Padel je,« sta rekla oba, Ivan in Cerim, v istem trenutku

pa sta opazila Djordja, kako se je dvignil in nekako s težavo odmahnil dalje v mrak.

»Dobro je!« sta se oddahnila oba, ko sta to opazila. »Zdi se, da je samo laže ranjen,« je rekel Cerim.

»Sedaj bom jaz,« je rekel Ivan in krepko stisnil Cerimovo roko. Čutil je potrebo, da bi ga objel in poljubil, zaradi ojačene sovražnikovega ognja pa tega ni mogel storiti.

»Zdravo Cerim! Zdrži jih, kolikor dolgo jih moreš,« je rekel z odločnim glasom, ki se mu je videlo, da se je v njem nekaj prelomilo. Dotlej je dolgo omahoval. Dvoje ga je trlo: čutil je odgovornost za nalogo in ljubezen do tovariša. Cerim mu je pomagal.

»Ne skrbi, Ivan, zadržal jih bom,« je rekel tudi Cerim odločno s svojim znanim veselim glasom, nato pa je še krepkeje stisnil Ivanovo desnico. »Tako te imam rad, ponosen sem na te ... svojega predstojnika.«

»Jaz sem še bolj ... na tebe.« Desnici sta se še krepkeje stisnili. To je pomenilo tudi poslednji pozdrav, slovo in zaobljubo. Ivan se je skrčil in se pogнал, kolikor se je mogel. Strojnice so zaropotale proti njemu. Cerim ga je nepremično spremljal s pogledom.

»Dobro je, prešel bo,« je rekel končno in se oddahnil. Ko je prišel do kraja, kjer so ponoči prešli čez reko, je Ivan našel pod neko vrbo Djordja in strica Nikolo. Starec se je z nečim baval okoli Djordja. Trgal je svojo sracjo in mu gornje kose, ki jih ni zmogla voda ob polni, nem prehodu, polarati a večjo rano nad ključno kostjo. Rana je bila velika zaradi eksplozivnega izstrelka, ki ga je zadel ... Krvi je že precej izteklo, zdel pa se je, da je notranja krvavitev še večja. Ivan je potegnil zavoje iz gornjega žepa svojega suknjaka in odstranil, kar je stric Nikola položil, ter začel obvezovati Djordja, ki se je namrščil in si grizel spodnjo ustnico. Videlo se je, da ima hude bolečine.